

Rechtskrondig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar.

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

AARD EN KARAKTER VAN DE MAATSCHAPPELIJKE ZEKERHEID

De sociale zekerheid heeft een vooraanstaande plaats ingenomen in onze hedendaagse maatschappij. Alhoewel in ons land het eigenlijke vertrekpunt reeds betrekkelijk oud is, kan men zeggen dat haar werkelijke ontwikkeling begon met de besluit-wet van 28 december 1944, die haar oorsprong vindt in het «Ontwerp van Akkoord van sociale Solidariteit», opgesteld in het geheim gedurende de oorlogsjaren door vertegenwoordigers van werknemers en werkgevers (1).

Wij laten hier buiten beschouwing de toepassing van de maatschappelijke zekerheid voor de zelfstandigen, voor wie ingericht zijn de kinderbijslagen (wet van 10 juni 1937) en het rust- en overlevenspensioen (wet van 30 juni 1956); we zullen ons uitsluitend bezig houden met die ingesteld voor degenen die in dienstverband werkzaam zijn.

* * *

De meningen over de aard en het karakter van de sociale zekerheid en van de bijdragen en uitkeringen die ze instelt, zijn verdeeld en leiden tot uiteenlopende conclusies.

A. Tot welke rechtstak behoort de maatschappelijke zekerheid en de door haar beschermde rechten ?

De auteurs die de sociale zekerheid rangschikken in het burgerlijk recht, beschouwen de betrekkingen tussen werkgevers en werknemers als de hoofdzaak; deze betrekkingen zijn bepaald door het contract van verhuur van werk of diensten; al hetgeen er zich onder de vorm van maatschappelijke zekerheid bij voegt, volgt het burgerlijk karakter van de hoofdverbintenis. Het recht op de uitkeringen, in ruil voor de bijdragen, is een recht dat van nature uit bij de mens behoort als mens en niet als burger ener natie (2).

Een andere zienswijze klasseert de sociale zekerheid bij het publiek recht, gezien het openbaar karakter van haar inrichting en o.a. het feit dat de bijdragen te beschouwen zijn als een parafiscale bijdrage, opgelegd om te voorzien in het verwezenlijken van een openbare dienst (3).

Andere schrijvers wensen de maatschappelijke zekerheid als een openbare dienst te zien inrichten, een betrekkelijke autonomie der privaatrechterlijke be-

heersorganen de voogdijmacht van de Staat niet uitsluitend (4).

Een laatste zienswijze beschouwt ze als een nieuw soort recht met eigen normen, met een eigen manier om ingesteld te worden en met eigen interpretatiemethoden, zonder dat het onder te brengen is bij gelijk welke rechtsdiscipline (5).

B. Welk is de aard van de bijdragen en van de uitkeringen die er door verzekerd zijn ? (6)

Volgens een zienswijze zou men hier staan tegenover parafiscale ontvangsten (taxes rémunératoires de service public); de uitkeringen hebben hetzelfde karakter. De bijdragen zijn verplichtend en dienen tot het verwezenlijken van openbare diensten; ze zijn ingesteld, hun heffingsbasis en hun bedrag zijn bepaald door de openbare machten, al eigenschappen die men bij de belastingen terugvindt (7). Door dit principe te aanvaarden bevestigt men dat de ingerichte organismen tot het type der openbare diensten behoren, en dat dus de plaats van de sociale zekerheid in het publiek recht is (8).

Een andere zienswijze toont aan dat de uitkeringen, zoals de bijdragen, loon uitmaken (9). Naast het individueel loon dat onmiddellijk op de gebruikelijke vervaldagen wordt uitbetaald, beschikt de werknemer over een tweede loon: het uitgesteld loon. Dit uitgesteld loon is het voorwerp van manipulaties vanwege de R. M. Z. en van de kassen die er voor aangewezen zijn: de ene behoren het op naam van de belanghebbende te bewaren (uitgesteld individueel loon); de andere moeten er een massa van maken (uitgesteld gesolidariseerd loon). Ten einde de druk van de maatschappelijke zekerheid te verminderen komt de staat tussenbeide; deze tussenkomst is echter van bijkomend belang.

Ten slotte beweert men anderzijds dat de uitkeringen geen loon uitmaken. Het loon is de vergoeding voor gepresteerd werk; de wet legt bijkomende verplichtingen op die zich niet met het dienstcontract vermengen, doch er zich enkel bijvoegen, zelfs tegen de wil in van de contractanten (8).

C. Berechting van de geschillen van sociale zekerheid.

Bij gebrek aan eenvormigheid in de berechting der

geschillen, kan moeilijk een besluit getrokken worden over de bedoelingen van de wetgever ten aanzien van de klassering van de sociale zekerheid in het privaot of in het publiek recht.

De wetgever is hier met een niet verklaarbare lichtzinnigheid te werk gegaan en heeft een weinig samenhangend stelsel opgericht van verhalen voor speciaal ingerichte commissies en van verhalen voor de gewone gerechtelijke macht.

Het op te lossen vraagstuk is delicaat. In sociaal recht komt het er meer dan elders op aan de geschillen snel en kosteloos op te lossen; bovendien is specialisatie vereist.

Men mag niet uit het oog verliezen dat er in sociaal verzekeringsrecht geen rechtsvorderingen oprijzen in de zin van de burgerlijke rechtspleging en van de strafrechtspleging. De zogezegd «aanleggende» partij is altijd dezelfde: de werknemer die de uitkering van vergoedingen nastreeft; er is geen «verweerder». Het komt er in het algemeen op aan na te gaan of een rechthebber al de voorwaarden verenigt om zijn aanspraken op uitkering te zien toewijzen; een werkelijke rechtsvordering bestaat er niet.

De hieronderstaande opsomming toont de verscheidenheid van rechtsmachten en van rechtsprekende colleges aan die over geschillen van sociale zekerheid hebben te oordelen:

- 1) speciale bevoegdheid van de vrederechters;
- 2) gewone bevoegdheid van de rechtbanken volgens de algemene regels van de bevoegdheid en van de aanleg;
- 3) sociale bevoegdheid van de werkrechtshraden;
- 4) scheidsrechterlijke juridicties, van contractuele oorsprong; beslissingen niet aan de Raad van State onderwerpbaar;
- 5) rechtscolleges afhangende van de administratieve rechtsmacht, de ene verbonden aan de gerechtelijke macht, met verhaal voor het Hof van Verbreking; de andere, een autonome administratieve rechtsmacht, met verhaal voor de Raad van State (10).

De administratieve commissies passen de wetten, koninklijke besluiten en reglementen toe. De vraag stelt zich of zij het recht hebben de wettelijkheid van de koninklijke besluiten en van de reglementen te onderzoeken en, zoals de gewone rechtbanken, te weigeren ze toe te passen in geval van onwettelijkheid. Blijkbaar hebben ze dit recht niet, althans wat de commissies in zake werkloosheid aangaat (11).

De gevolgen die uit het instellen van dit stelsel spruiten zijn weinig stichtend:

- 1) menigvuldigheid: 200 commissies of juridicties, buiten de gewone rechtbanken en de scheidsrechterlijke colleges;
- 2) uiteenlopende uitspraken over dezelfde principes, niet verbeterbaar door gebrek aan verhaal voor de Raad van State; geen enkele leidende gedachte in de inrichting der juridicties en in de te volgen proceduren;
- 3) ontbreken van hoofdzakelijke waarborgen: geen gelijkheid door overwicht van de administratie; geen eerbied voor de rechten der verdediging; geen waarborg voor onpartijdigheid door de samenstelling der commissies; geen stabiliteit door oprichting en opheffing van juridicties door enkel koninklijk besluit.

Dit systeem wordt als volgt beoordeeld in «Les Nouvelles» (12):

«Le seul signe sous lequel on puisse placer les juridictions de la sécurité sociale belge au sens large est l'anarchie à tous les degrés et sous toutes les formes, même les plus inattendues» (13).

Men is het eens deze staat van zaken te doen op-

houden; verschillende hervormingen worden aanbevolen. De voorgestelde oplossingen hangen af van de manier waarop de maatschappelijke zekerheid wordt beschouwd. Degenen die ze bij het publiek recht rangschikken, staan het instellen van een verbeterde administratieve rechtsmacht voor; degenen die ze bij het burgerlijk recht onderbrengen, stellen de afschaffing van de administratieve commissies voor om de berechting over te laten hetzij aan hervormde werkrechtshraden, hetzij aan op te richten sociale kamers bij de rechtbanken van eerste aanleg, hetzij aan sociale vrederechters (14).

Verschillende wetsvoorstellen zijn thans ingediend om een hervorming te brengen. De bespreking van deze hervorming valt buiten het kader van deze studie; wij verwijzen hieronder, ten titel van inlichting, naar een reeks geschriften hierover, zonder aanspraak te maken op volledigheid (15).

* * *

Om de plaats van het sociaal zekerheidsrecht (16), en dus zijn aard en karakter te bepalen, moet men allereerst de evolutie van onze maatschappij en van ons recht nagaan.

1. Het Burgerlijk Wetboek van 1804 bevatte twee artikelen die betrekking hadden op een embryo van sociaal recht: artikelen 1780 en 1781. Het door de wet van 10 juli 1883 afgeschafte artikel 1781 bepaalde: «Le maître est cru sur son affirmation, — Pour la quotité des gages; — Pour le paiement du salaire de l'année échue; — Et pour les a-comptes donnés pour l'année courante.» Iedereen vond sinds 1804 in de artikelen 1315 en volgende een volledig stelsel van bewijsvoering, o.a. in zake contracten, — doch wanneer de werknemer tegenover zijn patroon kwam te staan, dan beschikte hij niet over dit arsenaal van bewijsmiddelen en de eenvoudige verklaring van de werkgever volstond om een bewijs naar voldoening van «recht» te leveren.

Het karakter van het Burgerlijk Wetboek is, terecht, geschetst geworden als het wetboek van de rijke families en burgers en van de verworven rijkdom. Er zijn ruim 1700 artikelen gewijd aan de goederen en een goed 500 aan de personen, waarvan het grootste aantal spreekt over de goederen van onmondigen en minderjarigen (17).

Edmond Picard (18) beoordeelde zonder malsheid het Burgerlijk Wetboek als een wetboek voor bourgeoisie dat de burgerlijke gelijkheid slechts eerbiedigde om de sociale ongelijkheid te verzekeren, als een wetboek van eigenaren dat zich slechts om de verworven rijkdom bekommerde en niet om de arbeid die hem tot stand had gebracht (19).

Het is een feit dat het Burgerlijk Wetboek, door geen enkele bepaling in te houden over de betrekkingen tussen werkgever en werknemers, aan de steeds belangrijker wordende bourgeoisie, een macht gaf die aanleiding werd tot misbruiken tegenover de werknemers van dikwijls afschrikwekkende afmetingen. Immers is het Burgerlijk Wetboek de codificatie van het burgerlijk recht zoals het bestond, op enkele kleine wijzigingen na, vóór de Franse Revolutie: de burgerij had de revolutie ontketend en was nu op haar beurt de bezittende en leidende klasse geworden; ze waande zich, in de plaats van de «monarchie de droit divin», zowat de «bourgeoisie de droit divin».

De wet van 2-17 maart 1791 stelde volledige vrijheid van de handel en van het uitoefenen van een beroep in (artikel 7), terwijl de wet Le Chapelier (16-17 juni 1791) met haar artikel 1 de vernietiging

van alle soorten corporaties van burgers van dezelfde stand en beroep herhaalde en hun heroprichting verbod.

De economische omwenteling van de XIXe eeuw bevestigde de politieke, economische en juridische gelijkheid van degenen die have en goed bezaten; doch tegenover hen stond, ontwapend door gebrek aan organisaties, het proletariaat dat werkelijk buiten het Burgerlijk Wetboek leefde (19bis).

2. Was een vrijwillige wijziging, door het uitvaardigen van een « sociale » wetgeving te verwachten? « ... Or les classes bourgeoises étaient satisfaites et ne demandaient pas une législation nouvelle. Qu'auraient-elles pu désirer? La Révolution leur avait donné la liberté du commerce et de l'industrie et elle avait affranchi la propriété. Le Code civil avait assuré la liberté et la sauvegarde des conventions. Les bourgeois enrichis n'avaient pas besoin d'autre chose pour instaurer le régime capitaliste » (20).

Het is dan ook slechts onder de druk van sociale woelingen in de jaren 1880 (zoals latere hervormingen het gevolg van latere woelingen zullen zijn) dat de eerste wetteksten worden uitgevaardigd met een werkelijke sociale strekking (21).

Door de constitutionele vrijheid van vereniging en door de afschaffing van het coalitie-delict enerzijds, en onder de invloed van de socialistische leer en de pauselijke encyclieken anderzijds, wordt de oprichting bespoedigd van vakverenigingen die de eerste instellingen, o.a. van sociale zekerheid, in het leven roepen.

Hierdoor is het begrijpelijk waarom de arbeiders-organismen van oudsher wantrouwend staan tegenover het Burgerlijk Wetboek en tegenover de gerechtelijke organisatie die het burgerlijk recht heeft toe te passen.

De sociale wetgeving staat buiten het Burgerlijk Wetboek en men is gerechtigd de vraag te stellen of ze tot het eigenlijke burgerlijk recht behoort.

3. Bij de moderne uitwerking van de maatschappelijke zekerheid door de besluit-wet van 28 december 1944, werden de sinds min of meer lange tijd opgerichte instellingen van het privaat initiatief behouden, ten einde niet het risico te lopen van meet af de reeds traditionele handelwijzen, b.v. in de uitbetaling der vergoedingen, te verstoren en om geen reactie uit te lokken vanwege de sociale middens waarvan bedoelde instellingen de uitdrukking zijn (22).

Maar door de veralgemening van het stelsel volstond het privaat initiatief niet meer; instellingen met publiekrechtelijk karakter werden door de nieuwe wetten opgericht. Om de lasten niet te verzwaren werd de staatstussenkomst op financieel gebied een vereiste, evenals de daarbij behorende controle.

Hieruit werd, ten onrechte, door enkele auteurs afgeleid dat het sociaal recht onder te brengen is bij het publiek recht. Maar het instellen van staatscontrole bij middel van overheidsdiensten, het verlenen van toelagen, het instellen van strafbepalingen om het karakter van openbare orde der wetgeving te vrijwaren, het inrichten van rechtscolleges van administratieve aard, zijn slechts de technische verwezenlijking van de sociale zekerheid (23).

4. Het privaatrecht regelt de betrekkingen tussen de individuen; het publiek recht regelt de betrekkingen tussen de individuen en de Staat.

Het werkcontract, het bediendencontract en het leercontract zijn, op zichzelf genomen, contracten van burgerlijk recht. De grondslag van de maatschappelijke zekerheid is gevormd door deze contracten: de werk-

nemers en de werkgevers gaan samen een verbintenis van werk aan, waarop de wetgever de sociale zekerheid vestigt (24). De beschermde belangen zijn dus private belangen (25).

Het feit dat de sociale zekerheid van openbare orde is, blijft zonder invloed; er bestaan immers van oudsher in het Burgerlijk Wetboek en in latere burgerlijke wetten bepalingen die van openbare orde zijn. Het instellen van een reglementering waarvan niet mag worden afgeweken, brengt niet mee dat de Staat een medecontractant wordt als hij toelagen belooft (26).

De verruiming die ingesteld is bestaat er in het zuiver individuele en burgerlijk-rechtelijk arbeids-, bedienden- en leercontract gevolgen te geven op collectief gebied, doordat een gemeenschap (de werknemers) belang krijgt in het afsluiten van zulk contract, en doordat de individuele contractant belangen bekomt in zijn werknemersgemeenschap. Naast zijn loon bekomt de werknemer een recht niet alleen op de op zijn rekening ingeschreven loonsafhoudingen en werkgeversbijdragen, maar ook op al de gecollectiviseerde patronale bijdragen, op al de gecollectiviseerde loonsafhoudingen en op de daarbij aansluitende staats-toelagen.

De uitgekeerde vergoedingen volgen het lot van het loon: zij zijn het voorwerp van een recht van private aard, eigen aan het sociaal zekerheidsrecht, een recht dat niet meer past in het burgerlijk recht waarvan de grenzen te eng zijn voor de behandelde stof.

5. Een particulariteit van de sociale zekerheid vindt men in geen enkele andere rechtstak terug; de onderhorigen van het sociaal zekerheidsrecht verdelen zich in twee kampen: de werknemers en de werkgevers.

Deze dualiteit is onbekend in het burgerlijk recht; hier is ze echter de basis van elke instelling en van elke reglementering.

In het verleden was ze altijd de oorzaak van conflicten, waarvan de pijnlijkheid en de gestrengheid door niets werd gelenigd. Als in de loop van de vorige eeuw de tussenkomst van de staat werd ingeroepen om een eind te stellen aan deze conflicten, was het dikwijls om met geweld op te treden tegen de werknemers in geval van betogingen en van stakingen b.v.

Nu is echter de zorg van de staat niet alleen de moeilijkheden door een verzoeningsprocedure op te lossen, maar ook te trachten ze te voorkomen. Verschillende organismen en ambtenaren hebben op dit gebied een eigen taak: van de Nationale Arbeidsraad gaat het over de paritaire comités naar de mijn-ingenieurs en ingenieurs der arbeidsbescherming, tot de sociale controleurs, de sociale inspecteurs en de sociale verzoeners. De scherpte van elk conflict wordt van stonde aan afgevlind en de atmosfeer geschapen waarin het mogelijk is op gelijke voet te discuten om op vreedzame wijze een oplossing te bereiken (27).

Door de wet zijn er bijzondere wederzijdse verplichtingen toegevoegd, die er een geheel mee vormen en aan het contract tussen werkgever en werknemer eigenschappen hebben toegevoegd waardoor het niet een samenspraak tussen twee contractanten blijft, maar zeggenschap geeft aan de gemeenschap door het woord te geven aan vakverenigingen der werknemers, aan de beroepsverenigingen der werkgevers en aan de verzoeningsorganen door de staat ingesteld.

Het is in deze geest dat de staatstussenkomst moet worden opgevat, zonder uit het oog te verliezen dat de staat anderzijds optreedt voor de technische verwezenlijking van de sociale zekerheid.

6. Door de evolutie van de maatschappij is de band van ondergeschiktheid, die in burgerlijk recht het kenmerk der werkverhuring is, niet meer van overwegend belang in het sociaal zekerheidsrecht.

Van het ogenblik dat er een arbeids-, bedienden- of leercontract tot stand komt, treedt de sociale zekerheid in voege, onafgezien de wijze waarop het contract werd afgesloten. Inderdaad, in burgerlijk recht zou het afsluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten, of het vastleggen van arbeidsvoorwaarden door werkplaatsreglementen, het vervullen van plichtplegingen vereisen om er rechtsgeldigheid aan te geven. Dit wijst er op dat zulke contracten van uit civielrechtelijk standpunt gezien, op andere grondslagen gevestigd zijn in de maatschappelijke zekerheid (28).

Volgens de Franse wetgeving (Ordonnance van 19 oktober 1945, artikel 2), is er verplichte onderwerping aan de sociale zekerheid, niet alleen als er een verhouding bestaat van werknemer tot werkgever in de zin van artikel 1384 B. W., maar ook als een partij tegenover een andere zich in economische afhankelijkheid (*dépendance économique*) bevindt. Deze wettelijk komt de voor de oorlog bestaande Franse rechtspraak bevestigend (29).

Verschillende normen van burgerlijk recht zijn ruimer opgevat en zijn aangepast aan het dagelijks leven, soms tegen de civielrechtelijke openbare orde in. In het familierecht: er is feitelijke erkenning van de bijzit, met gelijkstelling aan de wettelijke echtgenote, en van alle natuurlijke kinderen, ook degene die het Burgerlijk Wetboek ignoreert (de overspelige en die uit bloedschande geboren), en ze worden op gelijke voet behandeld als de wettelijke; de kinderbijlagen zijn niet voor wie de vaderlijke macht uitoefent, maar voor wie de kinderen opvoedt; van de vaderlijke macht is afgeweken in het werkcontract en in zake werkloosheid: de minderjarige beschikt zelf over zijn loon en de wettelijk verplichte tewerkstelling, wat de werkloosheidsregeling betreft, gebeurt tegen de wil van de vader of de voogd in. In het contractenrecht is een bijzondere plaats ingeruimd voor de draagkracht der collectieve contracten. Van de begrippen der aansprakelijkheid is afgeweken in zake arbeidsongevallen en beroepsziekten; wat de verzekeringen aangaat hebben verschillende takken van de sociale zekerheid eigen regels (30).

Deze gegevens duiden aan dat de maatschappelijke zekerheid een tak van het privaatrecht is, naast het burgerlijk recht en het handelsrecht.

De toepassing van dit particuliere recht op het personeel der openbare besturen en der gedecentraliseerde overheidsdiensten brengt de werknemers der openbare diensten dicht bij die van de private sector, en draagt bij tot de vorming van een aan alle werknemers gemeen arbeidsrecht; te meer omdat het contract van werkneming een daad van vrijwillige onderwerping aan een vooraf opgesteld statuut is geworden, terwijl het reglementair statuut van de ambtenaar neiging vertoont het contract te benaderen. Het personeel der openbare diensten, door deel te nemen aan het syndicaal statuut, bekomt het recht te onderhandelen over zijn beroepsbelangen en arbeidsvoorwaarden. De sociale zekerheid is ten andere door de wet van 20 mei 1949 in haar geheel toepasselijk op het tijdelijk rijks-, provincie- en gemeentepersoneel (31).

7. Aangezien wij de maatschappelijke zekerheid als een privaatrecht erkennen, is het gevolg daarvan dat we de bijdragen en de uitkeringen als van privaatrechtelijke aard beschouwen. De bijdragen worden

gestort in verhouding met het betaalde loon; de uitkeringen gebeuren telkens een loontrekkende zich in de door de wet bepaalde voorwaarden bevindt. Enkele door de wet ingestelde uitzonderingen bevestigen deze stelregel (32).

8. Het initiatief wetgevende en reglementerende teksten op te stellen en te doen uitvoeren, hoort, op het terrein der sociale zekerheid, niet alleen toe aan de wetgevende en de uitvoerende machten.

Andere organen, verstaan zijnde dat de initiatieven de vorm van een wet of van een koninklijk besluit bekomen, bezitten ook recht van initiatief:

1) de paritaire comités:

hun taak is o.a. de regering bij te staan in de voorbereiding en in de uitvoering van het sociaal recht (artikel 10 besluit-wet 9 juni 1945) bovendien kunnen zekere hunner beslissingen bindend verklaard worden indien ze eenparig genomen zijn; hierdoor nemen ze deel aan de uitvoerende macht en hebben zij een taak die normaal aan deze macht behoort (33);

2) de tussenkomst van de beroepsorganisaties van beide belanghebbende groeperingen is niet alleen passief, maar ook actief door het afsluiten van collectieve overeenkomsten die zich als een werkelijke reglementering opdringen aan de staatsmachten en aan degenen die, deel uitmakende van de vertegenwoordigende groepen, zelf niet aan het opstellen en het ondertekenen der overeenkomsten medewerkten;

3) de Nationale Arbeidsraad:

dit publiekrechtelijk lichaam, ingesteld door de wet van 29 mei 1952, heeft voor opdracht aan een minister of aan de wetgevende Kamers, hetzij uit eigen beweging, hetzij op aanvraag, in de vorm van verslagen, adviezen of voorstellen tussen te komen in vraagstukken van sociaal recht.

Het gezag dat gehecht is aan met eenparigheid van stemmen genomen beslissingen en adviezen van alle aanwezige werknemers- en werkgeversafgevaardigden, is voorzeker een doorslaggevende factor om de regeling in haar voorgestelde vorm ongewijzigd te aanvaarden, gezien het moreel gezag dat er van uit gaat (34).

Deze uitzonderlijke wijze van reglementeren, ingesteld om snel te kunnen ingrijpen, wijzigt evenmin het privaatrechtelijke karakter van het sociale zekerheidsrecht. Men moet niet stilstaan bij de methoden gebruikt voor het opstellen van wetten en besluiten; men moet evenmin stilstaan bij de opgerichte instellingen om het karakter van het sociaal recht te beoordelen of te bepalen. Het sociaal recht, en de sociale zekerheid in het bijzonder, verschaft aan de mens die door arbeid zich een inkomen verwerft, een reeks prestaties waardoor het verlies of de vermindering van loon, veroorzaakt door bijzondere omstandigheden, gecompenseerd wordt; het heeft tot voorwerp de mens in zijn private belangen: de zorg voor zijn fysische persoon en zijn lotsverbetering op materieel gebied.

Men kan de mening opperen dat de soevereiniteit van de natie niet meer alleen door de drie geconstitueerde machten wordt uitgeoefend, maar ook door andere organen die vreemd zijn aan de lichamen van publiek en administratief recht. Dit betekent een afbrokkeling van het traditioneel stelsel der drie machten door het tot stand komen van een vierde macht, die in nauw verband staat met de ontwikkeling van de techniek op economisch gebied en, op maatschappelijk gebied, met de van langs om meer belangrijker plaats die de vierde stand, de werknemers in

het algemeen, inneemt in de hedendaagse maatschappij ⁽³⁵⁾.

Het sociaal zekerheidsrecht regelt de privaatrechterlijke belangen van de werknemergemeenschap; het maakt deel uit van het privaatrecht, samen met het handelsrecht en met het burgerlijk recht dat toepasselijk is op de gemeenschap der burgers.

Georges GOETHALS,
Vrederechter te Antwerpen.

(1) Zie de tekst in Arbeidsblad 1945, 9; gedurende de oorlog werd de sociale zekerheid onder punt 5 van het Atlantisch Charter opgenomen en ze maakte het voorwerp uit van het verslag ener commissie door de Engelse Regering ingesteld onder het voorzitterschap van Lord Beveridge.

(2) Advies M. Van den Brande de Reeth bij Brussel 7-11-1949, P. 1950-11-20, Ranwez, Rev. dr. soc. 1953, 197; Geysen, *ibid.*, 196; J. Stassen, Essai sur la nature des droits aux prestations en matière de sécurité sociale, Rev. dr. soc. 1955, 141.

(3) Simonne David, La nature juridique des cotisations à la sécurité sociale, Rev. dr. soc. 1952, 169; zie ook M. Diderich, Le contentieux de la séc. soc., Rev. dr. soc. 1953, 137 en 177.

(4) F. Waleffe, La sécurité sociale, service public ?, Rev. dr. soc. 1953, 105; tegen deze mening in: Ranwez, Rev. dr. soc. 1953, 239; zie ook: Wigny, Dr. administratif, 203 en vgd.

(5) R. Roch, De maatschappelijke zekerheid beschouwd van uit het standpunt van het sociaal recht, Arbeidsblad 1951, 460.

(6) Zie betreffende de bezwaren tegen de wijze waarop de loonsafhoudingen gebeuren en de gevolgtrekkingen: Leen, Enkele beschouwingen in verband met de sociale zekerheid, Arbeidsblad, 1951, 328.

(7) S. David, loc. cit.; zie ook: De Swaef, Rev. cr. j. p. b. 1952, 270 en vgd.

(8) Lagasse, Rev. dr. soc. 1953, 234; Ranwez, *ibid.*, 235.

(9) L.-E. Trociet, La sécurité sociale en Belgique: Problèmes belges de séc. soc., I, blz. 41.

(10) M. Diderich, Le contentieux de la séc. soc., Rev. dr. soc. 1953, 137 en 177; Les Nouvelles, Dr. soc. II, blz. 41: Overzicht der rechtscolleges in zake Belgisch sociaal recht.

(11) Les Nouvelles, op. cit., n° 404.

(12) Les Nouvelles, op. cit., n° 1041.

(13) J. Dembour, nota onder arrest Raad van State 6-7-1951, Jur. dr. adm. en Cons. d'Et., 1951, 35; J. Stassen, Esquisse d'une étude des commissions administratives dans le contentieux administratif belge; *ibid.*, 1952, 6.

(14) Een uitzondering moet worden gemaakt voor de wetgeving op de arbeidsongevallen. De verzekering is toevertrouwd aan aangenomen private verzekeringsmaatschappijen die een eigen belang nastreven, tegen dit van het slachtoffer in: zij zijn handelsvennootschappen die uit winstbejag handelen. Daar de grondslag van deze wetgeving niet op het collectief risico steunt, zoals in de andere takken van de sociale zekerheid, zou de berechting aan de vrederechters dienen te blijven, gezien de geschillen van zuiver privaatrechtelijke aard zijn en gezien het feit dat zij er sinds meer dan een halve eeuw in gespecialiseerd zijn. De Nationale Arbeidsraad, ten andere, adviseerde tegen het opnemen van de arbeidsongevallenwetgeving in het stelsel der sociale zekerheid (Advies van 3-12-1953, Rev. d. séc. soc. 1954, 48).

(15) P. Horion, La réforme des Conseils de Prud'hommes, Le Progrès social, Mei 1948, p. 31; *id.* Note sur le contentieux de la séc. soc., Problèmes '49, blz. 518; R. Geysen, Les juridictions du travail, Rev. dr. soc. 1949, 97 en 129; A. Masoin, Quelques anomalies de compétence et de procédure, Rev. dr. soc. 1949, 33; Geysen en Léger, Vers les tribunaux du travail, Rev. dr. soc. 1950, blz. 81; Thomas, Faut-il transformer les Conseils de Prud'hommes en tribunaux du travail ?, Rev. dr. soc. 1951, 77; Félix, Les tribunaux du travail, Bull. mens. Conféd. synd. chrét. de Belg., 1951, 394; H. Lenaerts, De geschillen in zake maatsch. zek., Ann. dr. et de dr. sc. pol. 1952, 451; M. Diderich, Le contentieux

de la séc. soc., Rev. dr. soc. 1953, 137 en 177, speciaal, blz. 193; bemerkings: blz. 196 en 234; Ranwez, nota als bemerkings op voorgaande, *ibid.*, 202 en vgd.; Hebette, La réforme des juridictions du travail, Rev. trav. 1954, 113; R. van Hoecke, Het Arbeidsrecht in de branding (voordracht Jonge Balie Gent), R.W. 1954-55, 305; P. Brasseur, Les tribunaux du travail. Information sur la situation actuelle de la question dans le domaine législatif, Rev. dr. soc. 1954, 201; M. Taquet, Les Cours et Tribunaux du travail, J.T. 1955, 1; J.T. 1955, 65; C. Deguelle, Droits sociaux et juridictions du travail, Rev. dr. soc. 1955, 129; K. Van Baarle, Beschouwingen rond de huidige wetsvoorstellen, R.W. 1955-56, 1754; Enquête sur la création des juridictions du travail, J.T. 1956, 436; J. De Weert, Het Probleem der Arbeidsgerichten, R.W. 1956-57, 321; M. Taquet, Les tribunaux du travail. Rapport, suivi d'observations par Lagasse en Bonbled, Ann. dr. et sc. pol. 1956, 5; P. Brasseur, Les tribunaux du travail et la proposition 86 de M. Major, RevK dr. soc. 1956, 41; Les Nouvelles, Droit social, II, n° 1056 en vgd.

(16) Het eerste ontwerp van reglementering van maatschappelijke zekerheid is blijkbaar van de hand van Daniël Defoe die in 1697, hetzij 22 jaar vóór het verschijnen van Robinson Crusoe, met een essay het invoeren voorstelde van een algemeen stelsel van verzekering tegen ongevallen, ziekte, tegenslagen, ellende in het algemeen; voor de zeelieden, tegen werkloosheid. Een heruitgave werd bewerkt door Cassel, Londen, in 1887 (Arbeidsblad 1951, 328).

(17) R. Roch, De soc. zek. beschouwd van uit het standpunt van het sociaal recht, Arbeidsblad 1951, 460.

(18) L'évolution historique du droit civil, 1898, blz. 68; verwijzing in G. Ripert, hieronder vermeld.

(19) Zie de kritieken in de « Livre du Centenaire du Code civil », waarin o.a. A. Tissier het B.W. als anti-democratisch bestempelde; G. Ripert, Le régime démocratique et le droit civil moderne, 1948, n° 10; B. Chlepner, Cent ans d'histoire sociale en Belgique (1956).

(19bis) B. Chlepner, *ibid.*, blz. 14 en vgd.: Situation économique et misère ouvrière.

(20) G. Ripert, Le déclin du droit, n° 2, blz. 6.

(21) M. Cornil, Introduction au droit social, J.T. 1953, 117.

(22) Goldschmidt, Le régime belge des allocations familiales, Arbeidsblad 1952, 480.

(23) Fr. J. De Weert, Het probleem der arbeidsgerichten, R.W. 1956-57, 325; bemerkings De Visscher op verslag J. Stassen, Essai sur la nature des droits aux prestations en matière de séc. soc., Rev. dr. soc. 1955, 141.

(24) Dit is zo waar dat zelfs als de patroon de bijdragen niet of niet tijdig afdraagt, de werknemer nochtans aanspraak houdt op de uitkeringen waarop hij recht heeft.

(25) Les Nouvelles, Droit social, II, n° 1064 en vgd.

(26) Mazeaud, Défense du droit privé, D.H. 1946, Chron. 17.

(27) W. Castro, Overwegingen betreffende sommige aspecten van de Staatstussenkomst in sociale zaken, Arbeidsblad 1953, 469.

(28) Hebette, De hervorming der Arbeidsgerichten, Arbeidsblad 1954, 117; Aard der rechten en verplichtingen in de sociale zekerheid, *ibid.*, 359.

(29) Verbr. Fr. 19-6-1953, D.H. 1953, 1, 713, nota Emmanuel Blanc.

(30) L. Duchatelet, La famille dans le droit social, Rev. dr. soc. 1954, 113; zie ook: R. Théry, Trois conceptions de la famille dans notre droit, D.H. 1953, Chron., 47.

(31) R. Roch, De maatsch. zek. beschouwd van uit het standpunt van het sociaal recht, Arbeidsblad 1951, 460.

(32) Voorbeelden dezer uitzonderingen: in de ziekte- en invaliditeitsverzekering: de zgn. verlengde verzekering ten gunste van degenen die door verandering van beroep in een sector terecht komen die niet aan verplichte verzekering zijn onderworpen; in de rust- en overlevingspensioenen: de wettelijk gescheiden echtgenote blijft een recht op rustpensioen behouden indien ze bijdragen stort; in de regeling van de werklozensteun: uitkering van steun, beroepsscholing en herscholing voor de jongelui van 16 jaar die van school komen; in geen enkel dezer gevallen is er een contract van dienstverhuur aan de basis.

(33) W. Castro, loc. cit.

(34) L. Delsinne, De instelling van de Nationale Arbeidsraad, Arbeidsblad 1953, 121; W. Castro, loc. cit.

(35) Van Mechelen, De integratie van de moderne machtsontwikkeling in de Parlementaire democratie, Arbeidsblad 1953, 1.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het Rechtskundig "Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 6 juli 1956.

Eerste Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. De Bersaques.

Procureur-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs Van Leynseele en Struye.

Pacht. — Art. 1776, derde lid, B.W. is ook toepasselijk, wanneer de geldigverklaring van de vorige opzegging niet vóór de rechter is vervolgd.

Onjuist is de mening, dat de bepaling van artikel 1776, derde lid, B.W., enkel toepasselijk zou zijn in zover een vonnis uitdrukkelijk heeft beslist, dat de vorige opzegging niet diende te worden geldig verklaard, doch niet wanneer de geldigverklaring daarvan niet vóór de rechter is vervolgd.

Deze mening wordt niet door de tekst van de wet geboden en is in strijd met de geschiedenis van de totstandkoming daarvan.

Zo eensdeels die teksten der bewoordingen « niet geldig verklaarde opzegging » bezigt, bepaalt hij geenszins dat het gemis aan geldigverklaring noodzakelijk uit een vonnis moet volgen en niet kan voortvloeien uit het afzien door hem, die de opzegging heeft gedaan, van elke vordering tot geldigverklaring daarvan.

Anderdeels blijkt uit het aanvullend verslag van de Commissies van Landbouw en Justitie van de Senaat, dat die bepaling ten doel heeft, dat de pachter « ten minste drie jaar lang zou beschut zijn tegen elke nieuwe opzegging, van wie deze ook moge uitgaan en op welke gronden zij ook moge berusten en dat dit voor de veiligheid en de gerustheid van de pachter een onontkombare eis is ».

Defoort t/ cs. Van Oost.

Gelet op het bestreden vonnis, gewezen in hoger beroep door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brugge de 13 juni 1955;

Over het middel, schending van de artikelen 1775 en 1776, meer bepaald lid 3, B.W., zoals gewijzigd bij de artikelen 14 en 15 van de wet van 7 juli 1951, en, voor zoveel nodig, van artikel 1748 van hetzelfde wetboek, zoals gewijzigd bij artikel 2 van voormelde wet,

doordat het bestreden vonnis beslist dat de door eiser aan verweerster gegeven opzegging van 11 juni 1954 tegen 24 december 1956 niet van waarde kan worden verklaard om reden dat de vorige eigenaar van kwestieuze hofstede, vóór de verkoop dier hofstede aan eiser, reeds op 19 december 1953 aan verweersters opzegging had gegeven tegen 24 december 1955 en op verzet van verweersters geen dagvaarding had gegeven tot geldigverklaring, dan wanneer voormeld artikel 1776 lid 3, enkel een nieuwe opzegging verbiedt wanneer een eerste opzegging door de rechter werd afgewezen, wat ten deze niet het geval is geweest;

Overwegende dat het bestreden vonnis vaststelt dat dame Agnès Dons de Lovendegem op 19 december 1953 opzegging betekende aan verweersters tegen 24 december 1955; dat verweersters er tegen verzet deden en de verpachster de geldigverklaring van gezegde opzegging niet vervolgde; dat dame Dons de Lovendegem op 10 april 1954 het verhuurd goed aan aanlegger verkocht en deze aan verweersters, op 11 juni 1954,

opzegging betekende tegen 24 december 1956; dat op verzet van verweersters, zowel de vrederechter als de Rechtbank van Eerste Aanleg, bij toepassing van artikel 1776, lid 3 B.W., de eis tot geldigverklaring van die laatste opzegging hebben afgewezen;

Overwegende dat aanlegger beweert dat die wetsbepaling enkel toepasselijk is in zover een vonnis uitdrukkelijk heeft beslist dat de vorige opzegging niet diende geldig verklaard doch niet wanneer, zoals in onderhavig geval de geldigverklaring er van niet vóór het gerecht werd vervolgd;

Overwegende dat uit de vaststellingen van het vonnis blijkt dat de opzegging door aanlegger op 11 juni 1954 betekend een « nieuwe opzegging » is;

Overwegende dat de door aanlegger voorgestelde verklaring van artikel 1776 B.W. gewijzigd bij artikel 15 der wet van 7 juli 1951, door de tekst van de wet niet is opgelegd en met de voorbereidende werkzaamheden ervan strijdig is;

Overwegende, enerzijds, dat zo die tekst de termen « niet geldig verklaarde opzegging » bezigt, hij geenszins bepaalt dat het gemis aan geldigverklaring noodzakelijk uit een vonnis moet volgen en niet kan voortvloeien uit het afzien, door hem die de opzegging heeft gegeven, van elke vordering tot geldigverklaring er van;

Overwegende anderzijds, dat uit het aanvullend verslag van de Commissies van Landbouw en Justitie van de Senaat, verslag dat tijdens de parlementaire debatten niet werd tegengesproken, blijkt dat die bepaling ten doel heeft dat de pachter « ten minste drie jaar lang zou beschut zijn tegen elke nieuwe opzegging, van wie deze ook moge uitgaan en op welke gronden zij ook moge berusten », en dat « dit is voor de veiligheid en de gerustheid van de pachter een onontkombare eis »;

Overwegende dat dit doel — de pachter gedurende drie jaar een tijdperk van veiligheid en rust te verzekeren — niet zou worden bereikt indien het de verpachter vrij stond de opzeggingen te vermenigvuldigen op voorwaarde dat de geldigverklaring der vroegere opzeggingen niet werd gevorderd, en aldus de pachter te verplichten telkens verzet er tegen te doen;

Dat het middel naar recht faalt;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

NOOT 1 :

Artikel 1776 B.W. voorziet dat in de derde gebruiksperiode, wanneer een pacht van onbepaalde duur is beginnen te lopen, iedere partij, dus zowel de pachter als de verpachter, met in achtneming van de bepalingen van artikel 1775, een einde kan maken aan de verlengde pacht.

Artikel 1776, al. 3 B.W. luidt als volgt : « Werd de opzegging door de Rechter niet geldig verklaard, dan kan een nieuwe opzegging pas drie jaar na de niet geldig verklaarde opzegging gedaan worden ».

Deze bepaling had vanzelfsprekend als doel, de pachter te beschermen tegen kort op elkaar volgende opzeggingen, wanneer de Rechter reeds geoordeeld had dat de reden van opzegging niet ernstig was.

De vraag is echter of de pachter ook door deze bepaling beschermd wordt, wanneer de verpachter, na

de opzegging, en na het verzet van de pachter, om één of andere reden nalaat tot geldigverklaring te dagvaarden, of wanneer de Vrederechter de eis onontvankelijk verklaart wegens verzuim de pachter eerst in verzoening voor hem op te roepen, kortom, wanneer de Vrederechter niet te oordelen kreeg over de gegrondheid van de in de opzegging vermelde redenen.

In de voorbereidende werken op de tekst is uiterst weinig, ons inziens zelfs niets te vinden, dat zou toelaten deze vraag bevestigend te beantwoorden.

Tijdens de behandeling voor de Kamers, werd de kwestie nooit scherp gesteld, alhoewel verscheidene uitlatingen van verslaggever en sprekers enkel kunnen opgevat worden als zou een voorafgaande beoordeling door de Rechter vereist zijn, opdat het voorschrift van artikel 1776, al. 3 van kracht zou worden.

Uit de Parlementaire Handelingen, Senaat, 1947-48, deel I, p.p. 312-313, kan wat volgt aangehaald worden :

— Heer R. Desmedt : « Ik kan mij niet aansluiten bij de zienswijze van dhr Laeys, waar hij zegt dat het een sanctie is. Men wil eenvoudig verhinderen, wanneer de Vrederechter beslist heeft dat de ingeroepen redenen niet ernstig waren, dat het volgend jaar opnieuw zou worden aangedrongen. In de commissie heeft men geoordeeld dat wanneer eenmaal was beslist dat de reden niet als ernstig kon worden aangezien, de eigenaar ten minste drie jaar moet wachten alvorens een vraag in te dienen. »

— Heer Ancot : ... « de alinea, welke thans aan onze stemming onderworpen is, is voor de verpachter zeer streng in deze zin dat, wanneer hij opzeg betekent om redenen waarop beslist wordt dat ze niet gegrond zijn, hij gedurende de termijn van 3 jaar het recht niet meer heeft om zelfde of om andere redenen opzeg te geven. »

» La perspective pour le bailleur de ne plus pouvoir donner de congé nouveau que trois ans après la notification de son premier congé non validé l'incitera incontestablement à la circonspection et à la prudence. »

— Heer Ronse : « Il est entendu que lorsque le juge aura décidé qu'un congé qui a été donné pour un des motifs graves prévus à l'article 9, n'est pas validé, on prévoit dans le texte que nous discutons, qu'il faudra attendre trois années après la notification du congé non validé pour pouvoir recommencer la procédure. »

— Heer Derbaix (verslaggever) : « Attention, pas trois ans après le jugement du juge, mais trois années après la notification du premier congé. »

— Zie ook « Parlementaire Handelingen, Senaat, 1950-1951, zitting 13 juni 1951, p. 1501, heer Derbaix : « Il est même prévu à l'art. 15, en vue d'éviter cette répétition à trop bref délai de congés successifs que, lorsqu'un congé a été reconnu injustifié et n'a pas été validé par le juge de paix, le bailleur ne peut plus, même pour une motif nouveau, surgir postérieurement, donner un nouveau congé que trois ans après la date du premier congé non validé. »

Uit dit alles blijkt wel duidelijk dat door de wetgever verondersteld werd, dat enkel nadat de Vrederechter de aangehaalde gronden als niet of onvoldoende ernstig had afgewezen, er een wachttijd werd opgelegd van drie jaar.

De rechtsleer is verder stilzwijgend nopens dit punt. Prof. Kluyskens (De Contracten, par. 267 in fine, p. 366) en de heer Roppe (De Pachtovereenkomst, n° 99 in fine) beperken er zich toe de tekst te omschrijven, zonder bepaald aandacht te wijden aan het hier besproken probleem.

— Kluyskens, De Contracten, par. 267, in fine, p. 366 : « Merken wij op dat wanneer een opzegging niet geldig werd verklaard, de verpachter een nieuwe

opzeg kan doen pas drie jaar na de niet geldig verklaarde opzeg » (artikel 1776, al. 3).

— Roppe, « De Pachtovereenkomst », n° 99, in fine : « Indien een opzegging door de Vrederechter niet werd geldig verklaard, mag de verpachter slechts een nieuwe opzegging geven na verloop van drie jaar, aanvang nemend op de datum van de betekening van de niet-geldig verklaarde opzegging » (artikel 1776, al.).

In het werk van A. de Clerck en F. Lefere, « Het nieuwe Statuut inzake Landpacht », schijnen de auteurs de stelling aan te kleven dat elke niet-geldig verklaarde opzegging een hinderpaal uitmaakt en dat een tussenkomst van de rechter niet vereist is, maar deze mening is niet verder gemotiveerd.

(Par. 132, p. 112 : « Wanneer de verpachter een opzegging gaf waartegen de pachter verzet aantekende, doch dat de verpachter niet dagvaardde of zijn opzegging zag afwijzen door de rechtbank, dan kan de verpachter slechts drie jaar na de betekening van de vervallen opzegging een nieuwe opzegging geven. »)

In de uiterst degelijke commentaar van Mr Sevens over de wet op de landpacht, gepubliceerd in de « Algemene Practische Rechtsverzameling », wordt in de paragrafen 95 en 110 het volgende gezegd :

— Par. 95 : « Het is niet nodig dat de vorige opzegging ongeldig verklaard werd, het volstaat dat de geldig-verklaring nooit bekomen werd, zelfs indien zij nooit vervolgd werd. » (Vreder. Hasselt, 15 februari 1952, T. Vreder. 1952, 321; Vreder. Ath, 27 oktober 1953, J.T. 1953, 601; anders : Rb. Brussel, 1 november 1955, R.W. 1955-1956, 1297; vgl. Parlementaire Handelingen, 13 juni 1951, blz. 1501, Derbaix.)

— Par. 119 : « Alhoewel een tussenkomst van Derbaix (Parlementaire Handelingen Senaat, 13 juni 1951, p. 1493), alsmede een parlementair bescheid (1947-48, n° 572, blz. 7) het anders laten uitschijnen, is het door de wettekst duidelijk, dat de eerste opzegging niet eens aan het oordeel van de rechter hoeft onderworpen geweest te zijn (anders : Rb. Brussel, 4 november 1955, R.W. 1955-1956, 1297.)

De « Algemene Practische Rechtsverzameling » erkent dus zelf dat uit de voorbereidende werken dient afgeleid te worden dat de rechter zijn oordeel moet uitgebracht hebben, alvorens de opgelegde wachttijd dient geëerbiedigd te worden, doch anderzijds meent de schrijver, dat de wettekst duidelijk het tegenovergestelde laat uitschijnen. Hiermede kunnen wij ons onmogelijk akkoord verklaren, daar juist de tekst duidelijk spreekt van « ... door de rechter niet geldig verklaard... ».

De rechtspraak die het geval enige malen op te lossen kreeg, is verdeeld.

Buiten het in de « Algemene Practische Rechtsverzameling » geciteerde vonnis van het vredegerecht te Hasselt van 15 februari 1952, wordt enkel in diezelfde zin nog vermeld een vonnis van het vredegerecht te Ath dd. 27 oktober 1953, J.T. 1953, 601. Dit laatste vonnis behandelt echter de kwestie hoegenaamd niet.

Tot steun van de stelling, die wij hier wensen voorop te zetten, wordt eerst melding gemaakt van een vonnis van het vredegerecht te Genappe, dd. 3 november 1953, J.T. 1954, p. 266, waarin gezegd wordt : « qu'un effet, par congé non validé par le juge (art. 1776, al. 3, C. civ.), il faut entendre le congé qui, par suite d'opposition du preneur, a été soumis au juge et n'a pas été validé par lui. (Gourdet et Closen, « Le bail à ferme », n° 72), et non pas le congé qui, comme en l'espèce, n'a pas eu de suite pour n'importe quel motif (cfr. art. 1776, al. 2, C. civ.). »

In dezelfde zin, ons inziens terecht, besliste op 4 november 1955 de 2e Kamer der burgerlijke recht-

bank te Brussel (R.W. 1955-1956, kol. 1297), met een iets uitvoerigere motivering: «Overwegende dat de door appellant voorgestelde uitlegging van art. 1776, derde alinea, van het B.W., als gans ongegrond voorkomt».

Dat deze beschikking betekent dat wanneer een eerste opzeg door de rechter ongeldig werd verklaard, er binnen de drie jaar geen nieuwe opzeg kan gegeven worden; dat zolang de reden van de eerste opzeg — zoals in casu — niet ter beoordeling van de rechter werd voorgelegd, er ook geen ongeldigverklaring van de opzeg kan bestaan;

» Overwegende dat het vaststaat dat de opzegging van 23 oktober 1951 geen aanleiding heeft gegeven tot enige procedure, zodat zij zonder de minste betekenis is en volstrekt zonder gevolg is gebleven (Roppe: De Pachtovereenkomst, n° 93, p. 182) dat zij als niet bestaande dient beschouwd te worden;

» Overwegende dat appellant zelf de juiste uitlegging van de wet heeft gegeven in zijn verzetsbrief dd. 1 december 1953, waarin hij schreef dat «wanneer een opzegging (deze van oktober 1951) door de rechtbank niet geldig werd verklaard, een nieuwe opzegging (deze van oktober 1953) pas drie jaar later kan gedaan worden».

Dit schijnt inderdaad de enige stelling te zijn die met de tekst en de voorbereidende werken verenigbaar is (cfr. ook het niet gepubliceerde vonnis van het vredegericht van Berchem inzake Beuckelaers t/ De Backer, dd. 13 maart 1956).

Het is dan ook met enige bevreemding dat kennis werd genomen van het hiervoren gepubliceerde arrest van het Hof van Cassatie, 1e Kamer, inzake Defoort t/ consoorten Van Oost.

Dit arrest schijnt zich alleen te steunen op een aanvullend verslag van de commissies van Landbouw en Landbouw en Justitie van de Senaat, waaruit blijkt dat het doel van de bepaling van artikel 1776, al. 3, was dat de pachter «ten minste drie jaar lang zou beschut zijn tegen elke nieuwe opzegging van wie zij dan ook moge uitgaan en op welke gronden zij ook moge berusten»; dit wordt echter door niemand betwist, doch het zou te ver gaan hieruit het besluit te trekken dat een opzegging waarover nooit werd geoordeeld door de rechter, en die dus geen waarde heeft, een hinderpaal zou zijn voor een nieuwe, regelmatige opzegging binnen de termijn van drie jaar.

We denken dan ook niet dat het Hof deze verre gaande gevolgtrekking heeft willen maken, en dat het zich in casu meer door een feitelijke omstandigheid heeft willen laten leiden, dan dat het een principe als dusdanig wilde vaststellen.

Het Hof zegt inderdaad:

«Overwegende enerzijds, dat zo die tekst de termen «niet geldig verklaarde opzegging» bezigt, hij geenszins bepaalt dat het gemis aan geldigverklaring noodzakelijk uit een vonnis moet volgen en niet kan voortvloeien uit het afzien, door hem die de opzegging heeft gegeven, van elke vordering tot geldigverklaring.»

Persoonlijk meen ik dat uit tekst en voorbereidende werken met voldoende zekerheid volgt, dat de rechter zich wel uitgesproken moet hebben over de opgegeven redenen, dat artikel 1776, al. 3, als het ware een sanctie is tegen degenen die op grond van lichtvaardige redenen een opzegging geeft, en dat het enkel tegen deze lichtvaardige opzeggingen is dat de wetgever de opgezegde partij heeft willen beschermen.

Het Hof van Cassatie schijnt dit niet te aanvaarden,

doch alleszins kan uit de argumenten van het Hof hoogstens besloten worden dat buiten de rechter, ook de partij zelf kan oordelen dat de redenen niet ernstig genoeg zijn. Er zou echter niet kunnen uit afgeleid worden dat een partij, die wegens ernstige redenen opgezegd heeft, doch die bij voorbeeld een onontvankelijkheid oploopt wegens gemis aan oproeping in verzoening, niet binnen de drie jaar wegens diezelfde ernstige redenen een nieuwe opzegging zou mogen geven. Immers, in dat geval heeft niemand, noch de rechter, noch de opzeggende partij zelf, geoordeeld over de ongeldigheid van de opgegeven redenen en zelfs in de stelling van het Hof moet over de redenen geoordeeld worden.

Dit alles belet niet dat de motivering van het hoger gemelde vonnis van de rechtbank van Brussel meer overtuigend werkt dan deze van het Hof van Cassatie.

A. van Gelder.

NOOT 2:

In verband met het door de auteur van vorenstaande noot behandelde vraagstuk moge verwezen worden naar het Aanvullend Verslag van de Senaat, blz. 7 en 8, Parlementaire Documenten van de Senaat, zitting 1947-1948, blz. 158. In dit verslag, dat opge maakt werd door de Commissies van Landbouw en van Justitie, belast met het onderzoek van het wetsontwerp houdende wijziging van de wetgeving betreffende de landpacht, komen o.a. de volgende beschouwingen voor:

«Alinea 18 bepaalt dat de verpachter, na een niet door de rechter geldig verklaarde opzegging, geen nieuwe opzegging mag doen dan ten vroegste drie jaar na de betekening van de niet geldig verklaarde opzegging.

In deze tekst is geen wijziging gebracht, doch in de loop van de bespreking der artikelen van het ontwerp in de openbare vergadering werd gevraagd of deze termijn van drie jaar, te rekenen van de betekening van de niet geldig verklaarde opzegging, slechts gold voor de verpachter, die de niet geldig verklaarde opzegging gedaan heeft, dan wel of hij voorgeschreven is erga omnes en of dan ook geen opzegging om een ernstige reden, van wie zij ook uitgaat of op welke reden zij ook berust, binnen gezegde termijn aan de pachter kon betekend worden?

De leden van de verenigde commissies hebben zich nagenoeg eenparig uitgesproken voor deze laatste interpretatie. Wat zij hebben willen bereiken met de opnemering van deze bepaling, die noch in het wetsontwerp noch in de tekst van de Kamer voorkwam, is, dat de pachter, na een niet door de rechter bekrachtigde opzegging, ten minste drie jaar lang zou beschut zijn tegen elke nieuwe opzegging, van wie deze ook moge uitgaan en op welke gronden zij ook moge berusten. Dit is voor de veiligheid en de gerustheid van de pachter een onontkoombare eis.

Er is echter op gewezen dat deze bepaling, ook al wordt ze zo geïnterpreteerd, geenszins wegneemt dat de verpachter, binnen de voorgeschreven termijn van drie jaar na een door de rechter niet bekrachtigde opzegging, tegen de pachter ernstige tekortkomingen aan zijn wettelijke of overeengekomen verplichtingen kan aanvoeren en uit dien hoofde verbreking van de pacht, volgens de regelen van het gemeen recht, vorderen.

Dit werd zo voor de hand liggend geacht dat een amendement tot opnemering van dit voorbehoud in de tekst van alinea 18 eenparig werd afgewezen als zijnde overbodig.»

HOF VAN CASSATIE

1^e Kamer. — 9 februari 1956.

Voorzitter : M. Sohier.

Raadsheer-Verslaggever : M. Bayot.

Advocaat-generaal : M. Depelchin.

Advocaten : Mrs della Faille d'Huyse en Van Ryn.

Huur en verhuur. — Door de huurder aan het gehuurde goed aangebrachte verbeteringen en veranderingen.

Beding bij huurovereenkomst, dat de verhuurder bij het einde der huur de keuze heeft te eisen dat het verhuurde goed in zijn oorspronkelijke toestand zal worden hersteld ofwel de door de huurder aangebrachte veranderingen en verbeteringen zullen moeten blijven bestaan.

Wanneer het tijdstip van de natrekking niet in de overeenkomst bepaald is, behoren de regelen van het gemeene recht te worden toegepast.

Een door de rechter aan de huurder toegestaan uitstel wijzigt niet de rechtstoestand tussen partijen ; de verplichting van de huurder het verhuurde te ontruimen blijft bestaan, maar de verhuurder verkeert in de onmogelijkheid de gedwongen tenuitvoerlegging ervan te vorderen voordat het verstrijken van de termijn ze opvorderbaar maakt.

Tot met deze verstrijking heeft de huurder het recht in het verhuurde te blijven en daarvan gebruik te maken zoals hem goeddunkt door af te breken wat hij gebouwd heeft en iets anders te bouwen ; pas wanneer hij verplicht is het gehuurde bij het verstrijken van de termijn aan de eigenaar terug te geven, moet hij het goed in zijn staat laten ; natrekking heeft plaats in geval de verhuurder het wegruimen van de gedane veranderingen niet vordert.

Mr Dannier q.q (faillissement N.V. Cogemer)
t/cs. de Ruytter.

Gelet op het bestreden vonnis, op 26 november 1954 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel ;

Over het eerste middel, schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 546, 551, 1101, 1134, 1185, 1186, 1187, 1317, 1319, 1320, 1350, 1351, 1730, 1731 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het bestreden vonnis verklaart dat verweersters « op goede gronden doen gelden dat zij op 31 december 1951, datum van verstrijking van de mondelinge huurovereenkomst van 16 januari 1948, het recht hadden, overeenkomstig de artikelen 6 en 7 van de huurovereenkomst, als te hunnen voordele en zonder vergoedingen verkregen te beschouwen de verbeteringen en veranderingen door hun huurder aangebracht aan de centrale verwarmingsinstallaties die in het verhuurde bestaan » en dat « in elk geval, sedert 31 december 1951, het recht verstreken was voor eerste geïntimeerde (eerste aanlegster) en de rechtsvoorganger van tweede geïntimeerde de installaties in hun vroegere staat te herstellen, rekening houdend met artikel 8 van de huurovereenkomst, en de bestanddelen van de nieuwe installaties mede te nemen », dan wanneer aanleggers bij conclusies deden gelden dat zij tot hun vertrek het recht hadden het verhuurde in zijn vroegere staat te herstellen ; dat het vonnis erkent dat de vrederechter van het derde kanton

Brussel bij een eindvonnis van 24 december 1951 aan aanleggers een uitstel tot 31 maart 1952 verleend had om het verhuurde te verlaten en dan wanneer de huurder tot met de verstrijking van het door de rechter verleende uitstel het recht heeft in het verhuurde te blijven en daarvan gebruik te maken zoals hem goeddunkt door af te breken wat hij gebouwd heeft en iets anders te bouwen ; dat enkel wanneer hij gehouden is het verhuurde bij het verstrijken van de termijn aan de eigenaar terug te geven, hij de zaken in dezelfde toestand moet laten, dat natrekking plaats heeft ingeval de verhuurders het wegnemen van de bouwwerken eisen en dat het hier in elk geval geen recht van terughouding vóór die vervalldag kan betreffen ;

Overwegende dat het bestreden vonnis vaststelt dat in de loop van de uitvoering van een huurovereenkomst door verweersters toegestaan, verscheidene werken tot herstelling, verbetering en verandering door de huurders uitgevoerd werden aan de centrale verwarmingsinstallaties die zich in het onroerend goed bevonden ; dat het beslist dat, die huurovereenkomst op 31 december 1951 verstreken zijnde, verweersters overeenkomstig de tussen partijen tot stand gekomen overeenkomsten goede gronden hadden om op die datum te hunnen voordele en zonder vergoedingen als verkregen te beschouwen voormelde verbeteringen en veranderingen, niettegenstaande de eerste rechter bij een in dat opzicht definitief geworden beslissing aan de gebruikers van het onroerend goed een tijdelijk recht van gebruik tot 31 maart 1952 verleend had, waaraan, naar aanleggers bewering, dezen het recht ontlenden de goederen in hun vroegere staat tot op die laatste datum te herstellen, wijl het recht voor verweester hun optie uit te oefenen de in het onroerend goed gedane verbouwingen te aanvaarden of het te herstellen van dit goed in zijn vroegere staat te vorderen pas op dat ogenblik ontstaat ;

Overwegende dat het bestreden vonnis, na de overeenkomst welke partijen bond onderzocht te hebben, en inzonderheid de artikelen 6 en 7 ervan, betreffende de veranderingen aan het verhuurde toegebracht en de in dit opzicht aan de verhuursters gelaten optie, en na erop gewezen te hebben dat in die artikelen van de huurovereenkomst de datum niet aangeduid is waarop de natrekking plaats zou hebben, beslist dat deze bij het verstrijken van de huur moest plaats hebben ;

Dat aan de hand van deze duidelijke beschouwing, door de rechter over de grond gedaan, de redenen van de beslissing dienen te worden uitgelegd volgens dewelke « alleen artikel 1134 van het Burgerlijk Wetboek ter zake toepasselijk is, bij uitsluiting van de artikelen 555 en 1750 van hetzelfde wetboek, welke slechts bepalingen zijn die de wil der partijen aanvullen » ;

Overwegende evenwel dat, wanneer het tijdstip der natrekking in de overeenkomst niet bepaald is, de regelen van het gemeene recht behoren te worden toegepast ;

Overwegende dat het door de rechter aan tweede aanlegster verleende uitstel de rechtstoestand tussen partijen niet wijzigde ; dat de verplichting het verhuurde te ontruimen bleef bestaan, waar dat verweersters in de onmogelijkheid verkeerden de gedwongen tenuitvoerlegging ervan te vorderen voordat het verstrijken van de termijn ze opvorderbaar maakte ;

Overwegende dat aanleggers tot met deze verstrijking het recht hadden in het verhuurde te blijven en gebruik ervan te maken zoals hun goed dacht,

door af te breken wat zij gebouwd hadden, en iets anders te bouwen; dat pas wanneer zij gehouden waren het verhuurde bij het verstrijken van de termijn aan de eigenaars terug te geven, zij het goed in zijn staat moesten laten; dat de natrekking plaats heeft ingeval de verhuurder het wegruimen van de gedane veranderingen niet vordert en dat het in elk geval geen recht van terughouding vóór die verstrijking kan betreffen;

Dat dienvolgens, door te beslissen dat verweersters goede gronden hebben om te doen gelden dat zij op de datum van verstrijking der huur, namelijk op 31 december 1952, het recht hadden als te hunnen voordele en zonder vergoedingen verkregen te beschouwen de verbeteringen en veranderingen door hun huurder aangebracht aan de centrale verwarmingsinstallaties en dat in elk geval het recht voor aanleggers de installaties in hun vroegere staat te herstellen, rekening houdend met artikel 8 der huurovereenkomst, en de bestanddelen der nieuwe installaties mee te nemen verstreken was, het bestreden vonnis de wetsbepalingen in het middel aangeduid geschonden heeft;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweester tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de rechtbank van eerste aanleg te Nijvel, in hoger beroep uitspraak doende.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 21 december 1956.

Zetel: M.M. Devaux, voorzitter-verslaggever,
Somerhausen en De Bock.
Auditoraat: M. Baeyens.

1. Raad van State. — Geschil herstelvergoeding. — Ontvankelijkheid van de aanvraag. — Voorafgaand verzoekschrift.
2. Raad van State. — Geschil herstelvergoeding. — Bevoegdheid. — Middel van ambtswege.

Alleen een schriftelijk ingediend, voorafgaand verzoek is geldig (impliciete oplossing; zie het advies van het auditoraat).

De Raad van State wijst ambtshalve op de onontvankelijkheid van de adviesaanvraag die niet voorafgegaan is door het verzoekschrift aan de administratie (impliciete oplossing wegens het ontslag van de aan het onderzoek voorafgaande maatregelen).

Vasanne t/ Belgische Staat (Minister van Volksgezondheid en van het Gezin).

Uittreksel uit het advies van het auditoraat:

De aan de Raad van State gerichte aanvraag is niet voorafgegaan door het verzoekschrift bedoeld in artikel 7, § 1, tweede lid, van de wet van 23 december 1946. Een mondeling verzoek zou in geen geval kunnen voldoen aan het voorschrift van dit artikel, gelet op het schriftelijk karakter van de rechtspleging.

Gezien het op 10 augustus 1956 door Alphonse Vasanne ingediende verzoekschrift;

Gelet op het bevel van 21 september 1956 dat partijen ontslaat van de aan het onderzoek voorafgaande maatregelen;

Gelet op het bevel van dezelfde datum dat de neerlegging van het dossier en het verslag op de griffie gelast;

Gelet op de kennisgeving van het verslag aan partijen en gezien de laatste memories;

Gelet op het bevel van 16 november 1956, waarvan aan partijen op 23 van dezelfde maand kennis is gegeven en waarbij de zaak op de terechtzitting van 14 december 1956 werd vastgesteld;

Gehoord het verslag van voorzitter Devaux;

Gehoord de opmerkingen van verzoeker en van de heer Coquiart, adjunct-rechtskundig adviseur bij het ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin, die voor de tegenpartij verschijnt;

Gehoord het gelijkluidend advies van de heer Baeyens, substituut bij de Raad van State;

Gelet op artikel 2 van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 betreffende het gebruik der talen in de Raad van State;

Overwegende dat verzoeker in zijn verzoekschrift uiteenzet: «Ik heb de eer bij de Raad van State een aanvraag in te dienen tot herstel van de schade die ik uit mijn afdanking als secretaris van administratie heb geleden, een gebrekkige maatregel die de Belgische Staat tegen mij heeft getroffen»; dat hij aldus bij de Raad van State een aanvraag van advies in de zin van artikel 7 van de wet van 23 december 1946 houdende instelling van een Raad van State heeft ingediend;

Overwegende dat uit het dossier niet blijkt dat verzoeker een voorafgaand verzoekschrift zou hebben ingediend, zoals voorgeschreven door het tweede lid van § 1 van artikel 7 van deze wet; dat de aanvraag niet ontvankelijk is,

Uitspraak doend bij wijze van advies:

Besluit:

Artikel 1: Het beroep wordt verworpen.

Artikel 2: De kosten, bepaald op 750 frank, komen ten laste van verzoeker.

NOOT. — Dit advies is de eerste beslissing door de Raad van State uitgesproken volgens de nieuwe procedure vastgelegd bij het koninklijk besluit van 15 juli 1956, houdende wijziging van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging vóór de afdeling administratie van de Raad van State (Belgisch Staatsblad van 10 augustus 1956, blz. 5337-5339).

Volgens de vroegere procedureregeling bestond de taak van het auditoraat hoofdzakelijk in het nazien van het regelmatig verloop van de voorafgaande maatregelen en in het stellen van een «verslag over de stand van de zaak» (artikelen 5 en 12). Dit document, aldus het verslag aan de Regent bij het besluit van 23 augustus 1948, «zal objectief zijn en zal op de beslissing niet vooruitlopen». Vooraleer over te gaan tot maatregelen van onderzoek, moest het lid van het auditoraat daartoe speciaal belast worden door de Kamer (artikelen 13, 16 en volgende). Het verslag na onderzoek behield ook, volgens het voornoemd verslag aan de Regent, een objectief karakter. Echter was hier de partijen een mogelijkheid gegeven laatste memories te wisselen, en aldus schriftelijk de uitslagen van het onderzoek te betwisten (artikel 14).

Het koninklijk besluit van 15 juli 1956 brengt nu in deze procedure-regeling wijzigingen aan, welke acht jaren praktijk van de afdeling administratie als zeer wenselijk, zoniet noodzakelijk heeft doen uitschijnen.

Vooreerst krijgt het auditoraat, met het oog op het stellen van zijn « verslag over de zaak », bevoegdheid tot aanvulling van het dossier bij informatiemaatregel.

Het verslag hoeft niet meer een loutere uiteenzetting van de argumenten der partijen, van de rechtspraak en van de rechtsleer te zijn. Het zal thans een oplossing van het geschil voorstellen en noodzakelijk de opinie van zijn auteur laten blijken (nieuw artikel 12).

Het wordt door de griffie — kosteloos — betekend aan de partijen, deze krijgen dan de gelegenheid een laatste memorie in te dienen (nieuw artikel 14). Deze memories van de verzoekende en verwerende partijen maken de zittingsnota's, waarvan de neerlegging onder het vroegere regime bijna een vast gebruik was geworden, overbodig.

Op de terechtzitting, na de samenvatting van de feiten en middelen door de raadsheer-verslaggever, en na de eventuele opmerkingen der partijen, geeft het lid van het auditoraat zijn advies. Zijn conclusies zijn normaliter schriftelijk, ze worden ter zitting gelezen vóór het sluiten der debatten (nieuw artikel 29).

De beslissing van de Raad moet vermelden of zij al dan niet gelijkluidend is met het advies van het auditoraat (nieuw artikel 34).

Een bijzondere, aan de auditeur-generaal toegekende bevoegdheid dient nog in het volle licht gesteld: het hoofd van het auditoraat kan een verzoekschrift mededelen aan eenieder wiens belangen bij de zaak zouden betrokken zijn (nieuw derde lid van artikel 52). Die maatregel heeft voor doel de tussenkomst van al de belanghebbenden mogelijk te maken. Ze heeft overigens tot gevolg dat, wanneer die belanghebbenden geen eis tot tussenkomst hebben ingediend ondanks de gedane mededeling, hun de mogelijkheid van een derden-verzet ontnomen is (zie artikel 48, tweede lid, van de procedure-regeling).

De nieuwe rechtspleging vóór de afdeling administratie is toepasselijk op de zaken waarover door het auditoraat nog geen verslag is gemaakt op de datum van inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 15 juli 1956, met name 20 augustus 1956.

Ten slotte kan ook gewezen worden op een ander besluit van dezelfde datum, tot wijziging van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 betreffende het gebruik der talen in de Raad van State (Belgisch Staatsblad van 10 augustus 1956, bl. 5336).

Ingevolge deze tekst dienen, met ingang van 20 augustus 1956, al de beslissingen van de afdeling administratie gewezen op grond van de artikelen 7, 8, 9 en 10 van de wet van 23 december 1946, « in het Nederlands en in het Frans gesteld » te zijn. Geen wijziging wordt gebracht aan de taal van de rechtspleging, de hervorming voorziet enkel in de tweetaligheid van de arresten en adviezen. Een gelijkaardige beschikking (artikel 28, eerste lid, van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken) geldt reeds voor de arresten van het Hof van Verbreking.

R. Baeyens.

VLAAMSE JURISTEN

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer. — 14 december 1955.

Voorzitter: M. Scheyvaerts.

Raadsheren: M.M. Van Hal en de la Vallée Poussin.
Advocaat-Generaal: M. Van den Eynde de Rivieren.
Advocaten: Mrs Ghilemans loco Luyten en H. Schiltz.

Oneerlijke mededinging. — Rechtsmacht van de voorzitter der Rechtbank van Koophandel. — Ongeoorloofd gebruik van telefoonnummers.

In zake oneerlijke mededinging handelt de voorzitter van de Rechtbank van Koophandel niet als rechter in kortgeding, maar ontleent zijn rechtsmacht aan het K.B. van 24 december 1934.

Eigendomsrecht van telefoonnummers bestaat niet.

De gebruikmaking door een firma van de telefoonnummers, tot het gebruik waarvan een concurrerende firma gerechtigd is, levert een daad op van oneerlijke mededinging, van aard verwarring te scheppen bij de cliënteel.

Belga Touring t/ Verenigde autocaruitbaters.

Gezien in regelmatige vorm voorgelegd het bevelschrift van de heer Voorzitter der Rechtbank van Koophandel te Antwerpen d.d. 27 mei 1955;

Overwegende dat het beroep regelmatig in de vorm binnen de wettelijke termijn werd ingesteld;

Overwegende dat de eis ingeleid op grond van het Koninklijk Besluit d.d. 23 december 1934 er toe strekte beroepster verbod te horen opleggen de telefoonnummers 32.11.70 en 32.10.92 nog verder in haar uitbating te gebruiken en haar te horen veroordelen onmiddellijk de vermelding van deze nummers te verwijderen van alle voorwerpen, die met haar uitbating verband hebben;

Overwegende dat het terecht is, en wegens oordeelkundige redenen die het Hof overneemt, dat de eerste rechter de eis heeft ingewilligd;

Overwegende dat ten onrechte is dat beroepster beweert dat de eerste rechter niet bevoegd was om over de vraag te oordelen om reden dat zij een uitspraak zou vergen betreffende het eigendomsrecht van geïntimeerde over de kwestieuze telefoonnummers;

dat ter zake de heer Voorzitter der Rechtbank niet gehandeld heeft als rechter van kortgeding;

dat het Koninklijke besluit d.d. 23 december 1934 hem de gewone rechtsmacht toekende om in de geschillen voorzien bij zijn artikelen 1 en 2 uitspraak te doen over de grond der zaak;

dat trouwens geïntimeerde geen aanspraak maakt op de eigendom van de kwestieuze telefoonnummers; dat het bestaan van zulk eigendomsrecht onverenigbaar zou zijn met de beschikkingen van artikel 15 van het Ministerieel besluit d.d. 8 maart 1951;

Overwegende dat het terecht is dat de eerste rechter, rekening houdende met het feit dat partijen een gelijkaardig handelsbedrijfigheid uitoefenen, beslist heeft dat het gebruik door beroepster van kwestieuze telefoonnummers een daad vormde van oneerlijke mededinging van aard om verwarring te scheppen bij de cliënteel;

dat het vaststaat dat de stichters van de geïntimeerde vennootschap van een zekere Prinsen het recht hebben bekomen van gebruik te maken van de kwestieuze telefoonnummers, die hem door de Regie van Telefoon toegewezen en vergund waren en dat sedert 1 januari 1952 de geïntimeerde vennootschap in haar uitbating onafgebroken en openbaar, op haar maatschappe-

lijke zetel het gebruik heeft gehad van voormelde abonementsposten, waarvan zij melding maakte in haar briefwisseling, commerciële bescheiden en publiciteit, en in de officiële naamlijst der telefoon;

dat het feit dat gezegde Prinsen de dienst van geïntimeerde verlaten heeft om in de dienst van beroepster te treden en aan deze laatste zijn abonnementsrechten heeft overgelaten niet volstaat om het gebruik door beroepster van kwestieuze telefoonnummers te rechtvaardigen;

Overwegende dat beroepster vraagt in ondergeschikte orde dat het Hof zou zeggen dat het bestreden bevelschrift zich niet verzet tegen de aansluiting der telefoonnummers waarvan sprake op de diensten der afwezige abonneementen;

Overwegende dat deze vraag niet ontvankelijk is, dat het aan het Hof niet behoort het bevelschrift te interpreteren;

Om deze redenen,

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935 waarvan de toepassing werd gedaan;

Gehoord de heer Van den Eynde de Rivieren, advocaat-generaal, in zijn eensluidend advies in openbare zitting gegeven;

Alle verdere of tegenstrijdige besluiten ontzeggende; Ontvangt het beroep, verklaart het ongegrond, bevestigt het bestreden vonnis;

Verklaart onontvankelijk de vordering tot interpretatie van het bestreden bevelschrift;

Veroordeelt beroepster tot de kosten van het beroep.

NOOT. — Zie in dit nummer het bij bovenstaand arrest bevestigde vonnis van de voorzitter der Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, d.d. 27 mei 1955.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1° Kamer. — 8 maart 1956.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en De Vreese

Eerste Advocaat-Generaal : M. Vermeulen.

Advocaten : Mrs Fredericq, Goffin en Schöller.

Zeerecht. — Beding in cognossement, waarbij een buitenlandse rechter bevoegd wordt verklaard. — Nietigheid van dit beding wegens mogelijkheid van strijd met de Belgische openbare orde. — In casu geen recht van de vervrachter op « deadfreight ».

De « Hague Rules » opgenomen in de Internationale Conventie van Brussel dd. 25 augustus 1924 en ingelast in het Belgisch Wetboek van Koophandel onder artikel 91 T. II B. II, behelzen gebiedende bepalingen, die in België toepasselijk zijn op elke vervoerder, ongeacht zijn nationaliteit, en die de Belgische openbare orde raken.

§ III, 8°, van voormeld artikel 91A bepaalt uitdrukkelijk dat elk ontheffingsbeding, waarbij de aansprakelijkheid van de vervoerder wordt beperkt op een andere wijze dan in dit artikel voorgeschreven, nietig zal zijn, van nul en gener waarde en zonder enig gevolg.

De rechtspraak verklaart weliswaar geldig de bedingen, waarbij bevoegdheid wordt toegewezen aan een vreemde rechter — in casu de Rechtbank te

Bordeaux — indien daaruit geen ontheffing kan voortspruiten van deze bepalingen van openbare orde, nl. wanneer het cognossement het door artikel 91B van de Belgische wet bedoelde « Paramount-beding » bevat, d.i. de vermelding dat het cognossement beheerst wordt door de regels van artikel 91. In casu bevat het cognossement zulk « Paramount-beding » niet en bepaalt evenmin dat de Franse rechter de vreemde wet zal moeten toepassen; er bestaat geenszins zekerheid dat de Franse rechter ook zonder zulke uitdrukkelijke bepaling, toch de Belgische wet zal toepassen.

Het is dus twijfelachtig of het litigieuze beding tengevolge zal hebben de principes van de Internationale Conventie van Brussel, overgenomen in artikel 91 van de Belgische wet, werkelijk te doen toepassen.

Waar het litigieuze beding ten gevolge kan hebben de overeenkomst aan de dwingende regels van artikel 91 te onttrekken, moet dit beding als nietig worden aangezien. De normaal bevoegde rechter, zijnde de rechtbank van koophandel te Gent, was derhalve bevoegd.

Om recht te hebben op « deadfreight » moet de kapitein van het schip de bevrachter of zijn gevolmachtigde ten tijde van de inlading in gebreke stellen om de lading aan te vullen. Zoals elke vordering tot schadevergoeding vereist de « deadfreight » een ingebrekestelling (artikel 1146 B.W.).

Sörhaug en Skipsaksjelpet Idraet t/ Moens en Moens t/ P.V.B.A. Inter maritime et Fluviale et Centrado Réunis.

Advies O.M.

De heer Sörhaug Peter, gehuisvest te Stavanger (Noorwegen), kapitein-bevelhebber van het schip ss. « Idraet », en voor zoveel als nodig de vennootschap van Noors recht « Skipsaksjelpet Idraet », vertegenwoordigd door haar directeur-generaal, de heer Sverre Monsen, gehuisvest te Stavanger, hebben binnen de wettelijke termijn beroep ingesteld tegen een vonnis gewezen door de rechtbank van koophandel te Gent op 5 maart 1953, waarbij de hoofdvordering, ingesteld door voornoemden tegen de houthandel Moens Octave, uit Seny, wegens betaling van een bedrag, 127.166,15 frank groot, zijnde de prijs zo beweerd verschuldigd voor « deadfreight », d.w.z. voor de vracht van een te Bordeaux niet geladen hoeveelheid hout « Pinelogs » (dennebomen), met bestemming Gent :

1) ten opzichte van voornoemde vennootschap van Noors recht niet ontvankelijk werd verklaard, omdat het inleide deurwaardersexploot, in zover het op haar verzoek betekend werd, nietig is, daar de namen van haar beheerder niet opgegeven of aangeduid werden;

2) ten opzichte van kapitein Sörhaug, ontvankelijk werd verklaard, doch als ongegrond werd afgewezen.

De vordering tot vrijwaring, ingesteld door oorspronkelijk verweerder, thans geïntimeerde, Moens Octave, tegen de P.V.B.A. Inter maritime et Fluviale et Centrado Réunis, te Parijs, werd, ten gevolge van de ongegrondheid van de hoofdvordering, zonder voorwerp verklaard en afgewezen.

Vóór het Hof heeft geïntimeerde Moens andermaal de P.V.B.A. I.M.F. tot vrijwaring doen dagvaarden, en tevens incidenteel beroep ingesteld in verband met de door hem opgeworpen doch door de rechtbank afgewezen exceptie van onbevoegdheid « ratione loci ».

Daar beide zaken verknocht zijn dienen zij door het Hof te worden samengevoegd.

I. *Wat de ontvankelijkheid van het beroep betreft van de vennootschap van Noors recht « Skipsaksjelskapet Idraet » :*

Waar, bij opwerping van geïntimeerde « in limine litis », de eerste rechter terecht geoordeeld heeft dat het inleidende deurwaardersexploot, in zover het op haar verzoek betekend werd, als nietig diende te worden beschouwd, omdat de namen van haar beheerder niet aangeduid werden (evenmin trouwens als de aarde van de vennootschap, haar nationaliteit, haar maatschappelijke zetel, en de geldigheid van haar vertegenwoordiging in rechte door een « algemeen bestuurder »), en deze vennootschap van buitenlands recht, bij akte van beroep die trouwens dezelfde nietigheid vertoont, doch thans niet opgeworpen wordt, het vonnis « a quo » nochtans niet eens aanvecht, in zoverre het inleidende dagvaardingsexploot ten hare opzichte nietig verklaard werd, kan m.i. niet meer beschouwd worden als zijnde partij in het geding en dient haar beroep, naar ons oordeel, als niet ontvankelijk te worden afgewezen.

II. *Wat het hoofdzakelijk beroep betreft van kapitein Sørhaug en het incidenteel beroep van Moens Octave :*

A. Het ontvankelijk incidenteel beroep van geïntimeerde Moens heeft uitsluitend tot voorwerp te horen verklaren, zoals hij het vóór de rechtbank van koophandel voorhiel, dat deze zich ten onrechte « ratione loci » bevoegd heeft verklaard, daar artikel 44 van het ter zake geldende cognossement bepaalt : « Toutes difficultés à l'occasion de l'exécution des présentes conventions devront être portées devant le Tribunal de Commerce de Bordeaux, dont les chargeurs, réceptaires, destinataires et réclamateurs acceptent la compétence à l'exclusion de toute autre ».

De rechtbank te Gent, na te hebben vastgesteld dat de vrachtprijs, waarvan de vordering de betaling bedoelde, ter plaats van de bestemming, d.i. te Gent, betaalbaar was en het vervoer naar Gent geschiedde, waar de verbintenis diende te worden uitgevoerd, heeft dit beding, houdende aanwijzing van bevoegdheid, als nietig beschouwd, omdat het tot gevolg zou hebben de toepassing mogelijk te maken van bedingen van het cognossement of van bepalingen van de Franse wetten, die niet zouden stroken met artikel 91, T. II, B. II, van het Belgische wetboek van koophandel, gewijzigd door de wet van 28 november 1928, waar dit artikel grotendeels gebiedende voorschriften bepaalt.

Er dient inderdaad amper te worden herinnerd aan de ten huidige dage niet meer betwiste zienswijze dat de Regelen van 's Gravenhage of « Hague Rules » bijna letterlijk opgenomen in de « Internationale overeenkomst voor de eenmaking van sommige regelen in zake cognossementen », ondertekend te Brussel, op 25 augustus 1924, door de Belgische wet van 28 november 1928 goedgekeurd en onder artikel 91, T. II, B. II, van ons wetboek van koophandel ingelast, en van toepassing op elk verhandelbaar cognossement, opgemaakt voor het vervoer van goederen in om het even welk vaartuig van welke nationaliteit ook gebezigd tot het vervoer van goederen over zee, uit een haven of naar een haven van het Rijk of van de kolonie, niet enkel van openbare orde zijn, maar bovendien de Belgische internationale openbare orde betreffen, daar ieder vervoerder, d.i. eigenaar van het schip of ieder bevrachter, die een vervoerovereenkomst met een inlander

aangaat, aan bedoelde bepalingen onderworpen is, zelfs zo hij van vreemde nationaliteit is (zie o.m. : Verbreking, 9 juni 1932, Pas. 1932, I, 183; Arg. Verbreking, 19 december 1946, Pas. 1946, I, 480, en Arr. Hof van Verbreking, 1946, blz. 445 tot 447; Smeesters en Winkelmolen, « Droit maritime et droit fluvial », 1933, B. II, n^{rs} 645 en 646, en de talrijke rechtspraak aangehaald in fine van n° 646, blz. 242 en 253; Van Bladel, « Connaissances et Règles de La Haye », n° 32; Van Rijn, « De la clause attribuant compétence à un tribunal étranger dans un connaissance négociable, B.J., 1932, kol. 421 tot 427; alsook Opmerkingen onder Brussel, 13 november 1931, B.J. 1932, kol. 431 tot 433). Artikel 91A, § II, 8°, van de samengeschakelde Belgische wetten op de zeevaart bepaalt trouwens uitdrukkelijk dat : « iedere clause, beding, of overeenkomst in een vervoerovereenkomst waardoor de vervoerder of het schip wordt ontheven van aansprakelijkheid voor verlies of beschadiging van of met betrekking tot goederen voortvloeiende uit nalatigheid, schuld of tekortkoming in het voldoen aan de verplichting en het nakomen der verbintenissen in deze paragraaf voorzien, of waardoor deze aansprakelijkheid mocht worden verminderd op andere wijze dan in dit artikel is voorzien, van nul en gener waarde zal zijn, en generlei effecten zal sorteren. »

Ten einde de wetsconflicten te vermijden of te keer te gaan, bepaalt het artikel 91B van zelfde wetten, dat « op elk in vorenstaande voorwaarden opgemaakt cognossement dient vermeld te worden dat de « regelen van artikel 91 » er toepasselijk op zijn. » Deze aldus opgelegde vermelding is het gekende « Paramount beding », van Engelse oorsprong, hetwelk tot doel heeft de wettelijke regelen conventioneel toepasselijk te maken en aldus de buitenlandse gerechten er toe te verplichten deze wettelijke regelen toe te passen, zelfs in geval deze regelen niet zouden opgenomen zijn in de nationale wet van deze hoven en rechtbanken, ofwel in hun land niet zouden bekleed zijn met een kenmerk van openbare orde (zie o.m. : Smeesters en Winkelmolen, Op. cit., B. II, n^{rs} 648, 649, 650; Arg. Verbreking, 10 december 1946, reeds vermeld; Brussel, 1e Kamer, 31 oktober 1950, P.A. 1951, blz. 11; Kooph. Antwerpen, 6e Kamer, 20 april 1953, P.A. 1953, blz. 432 en de noot blz. 438).

Op grond van de beschouwing dat, ten einde aan de Regelen van 's Gravenhage te ontsnappen, de vervoerder over het algemeen de toewijzing van bevoegdheid aan een buitenlandse rechtbank bedingen, alsmede de toepassing van de wet van een land dat tot de internationale overeenkomst van Brussel niet is toetreden, ofwel van een toetredend land waarvan de wetgeving de toepassing van de internationale overeenkomst niet voorziet in de gevallen waarin deze toepassing door voormeld artikel 91 voorgeschreven wordt, heeft de dienaangaande vrij eensgezinde Belgische rechtspraak telkens volstrekt nietig verklaard het beding waarbij tegelijkertijd de toepassing van deze vreemde wet en de toewijzing van bevoegdheid aan een buitenlandse rechtbank bepaald werd. Naar luid van deze rechtspraak wordt het beding van toewijzing van bevoegdheid algemeen beschouwd als het loutere accessorium van het beding van verwijzing naar de vreemde wet en volgt dit eerste beding het lot van het tweede. Zulks was o.m. het geval met volgende beslissingen :

a) ten opzichte van de Franse wet en de Franse rechtbanken, doch vóór de Franse wet dd. 9 april 1936, waarbij de Voorzitter van de Republiek er toe gemachtigd werd de internationale overeenkomst van Brussel goed te keuren (zie : Decreet dd. 25 maart

1937, « Officiel » dd. 8 april 1937); Brussel, 21 februari 1935, P.A. 1935, 75; Brussel, 12 juli 1937, P.A. 1938, 36 en 106;

b) ten opzichte van de Duitse wet en de Duitse rechtbanken: Brussel, 16 december 1930, P.A. 1930, 449; Brussel, 20 januari 1931, P.A. 1931, 37; Cfr. Verbreking, 9 juni 1932, Pas. 1932, I, 183; Kooph. Antwerpen, 31 december 1929, P.A. 1929, 478; Kooph. Antwerpen, 4 juli 1930, P.A. 1930, 348; Kooph. Antwerpen, 8 september 1930, P.A. 1930, 363; Kooph. Antwerpen, 9 juni 1931, P.A. 1931, 253; Kooph. Antwerpen, 27 oktober 1931, P.A. 1931, 328; Kooph. Antwerpen, 1 maart 1932, P.A. 1932, 213; Kooph. Antwerpen, 25 juni 1934, P.A. 1934, 319;

c) ten opzichte van de Engelse wet en de Engelse rechtbanken of scheidrechters: Brussel, 16 juni 1937, P.A. 1937, 443; Brussel, 13 oktober 1949, P.A. 1949, 444; Kooph. Antwerpen, 7 september 1937, P.A. 1937, 448; Kooph. Antwerpen, 2 juni 1931, P.A. 1931, 174; Kooph. Antwerpen, 2 april 1930, P.A. 1930, 117; Kooph. Antwerpen, 7 juni 1930, P.A. 1930, 329; Vreder. Antwerpen, 10 april 1935, P.A. 1936, 45;

d) ten opzichte van de wet en de rechtbank van Dantzig: Kooph. Antwerpen, 24 juni 1930, P.A. 1930, 343;

e) ten opzichte van de Nederlandse wet en de Nederlandse rechtbanken: Kooph. Antwerpen, 14 december 1933, P.A. 1933, 523; Contra: Scheidsr. uitspraak, 21 mei 1931, P.A. 1931, 412; Cfr.: Brussel, 22 maart 1952, P.A. 1952, 418;

f) ten opzichte van bijzondere gevallen: Brussel, 16 juni 1937, P.A. 1937, 443.

Daarentegen neemt een bijna éénsluitende rechtspraak de geldigheid aan van het beding van het cognossement waarbij enkel en alleen toewijzing gedaan wordt aan bevoegdheid aan de vreemde rechter, doch waaruit geen ontlasting kan voortspruiten van bepalingen van openbare orde, wat over het algemeen het geval is, wanneer het cognossement het « Paramount beding » omvat (zie o.m.: Verbreking, 19 december 1946, hiervoor reeds vermeld (Hamburg); Brussel, 4 januari 1936, P.A. 1936, 28 (Zweden); Kooph. Antwerpen, 26 juni 1933, P.A. 1933, 179 en 300 (Hamburg); Kooph. Antwerpen, 4 mei 1953, R.W. 1953-1954, kol. 621 (Amsterdam); Brussel, 26 maart 1954, J.T. 1955, 453 (Amsterdam)).

In dit geval wordt niet als strijdig beschouwd met de openbare orde het feit dat de buitenlandse rechter de Belgische wet, nopens een of ander punt, op een andere wijze zou uitleggen als de Belgische rechtspraak (Kooph. Antwerpen, 28 januari 1936, Pas. 1936, III, 121).

Er wordt zelfs aangenomen dat het beding houdende toewijzing van bevoegdheid aan de buitenlandse rechter, doch waarbij niet uitdrukkelijk bepaald wordt dat de vreemde wet door die buitenlandse rechter dient te worden toegepast, niet noodzakelijk als nietig te beschouwen valt: in dat geval schenken partijen volkomen vertrouwen aan, en laten zij vrijwillig de bescherming van hun rechten in handen van de buitenlandse rechter, die tot opdracht heeft in de eerste plaats na te gaan of de ingeroepen overeenkomst niet gesloten werd mits schending van een wet van openbare orde van het land waar die overeenkomst werd aangegaan (zie: Brussel, 13 november 1931, P.A. 1931, 445; B.J. 1932, kol. 430; Kooph. Antwerpen, 20 april 1953, P.A. 1953, 432; Kooph. Antwerpen, 28 april 1953, P.A. 1953, 3; Kooph. Antwerpen, 4 mei 1953; R.W. 1953-1954, kol. 621; Kooph. Antwerpen, 17 november 1953, P.A. 1954, 377; vgl. met Arr. Rb. Amsterdam,

9 januari 1952, N.J. 1952, n° 736 en R.W. 1953-1954, kol. 632).

De rechtsleer (o.m. Smeesters en Winkelmolen, Op. cit. n° 653, in fine blz. 260, en Van Bladel, Op. cit., n° 210 en 225) neemt de geldigheid aan van het beding houdende toewijzing van bevoegdheid aan de vreemde rechter van een land dat de internationale overeenkomst van Brussel is bijgetreden, zo het cognossement tevens het « Paramount beding » omvat, vermits in dat geval, het beding van toewijzing van bevoegdheid niet tot doel en tot uitwerksel zou hebben de vervoerder te onttrekken aan zijn aansprakelijkheid zoals bepaald bij de Belgische wet van 28 november 1928 (artikel 91, T. II, B. II, wetboek van koophandel). (Anders: Van Rijn, Op. cit.).

In het onderhavige geval kan vooreerst worden vastgesteld dat, zo het cognossement toewijzing houdt van bevoegdheid aan de rechtbank van koophandel te Bordeaux, zodus aan de rechter van een land dat sedert 2 april 1936 of, juist gezegd sedert 4 juli 1937 (Decreet dd. 25 maart 1937, « Officiel », 8 april 1937), de Internationale Overeenkomst van Brussel heeft goedgekeurd (zie: R. David, « Traité élém. Dr. Civ. Comparé », 1950, blz. 82 en 83; Ripert: « Droit maritime », B. II, 4e dr., 1952, n° 1346, blz. 252 en vlg.) dit cognossement nochtans het « Paramount beding » niet omvat, wijl het tevens ook niet uitdrukkelijk bepaalt dat de vreemde wet door de Franse rechter dient te worden toegepast.

Waar het cognossement opgemaakt werd te Bordeaux, en, ten opzichte van de kapitein, zoals Prof. Van Rijn zeer terecht doet opmerken (zie: B.J. 1932, kol. 432-II en 433), met reden kan worden voorgehouden dat de Belgische wet voor de kapitein enkel de « lex solutionis » is niet de « lex loci contractus », bestaat er geenszins zekerheid dat de Franse rechter niet de Franse doch wel de Belgische wet zou toepassen. In dat verband doet G. Ripert (Op. cit., B. II, n° 1346bis, blz. 254) o.m. opmerken:

« Comme il s'agit le plus souvent d'une question de responsabilité, il s'agit de savoir si la responsabilité du transporteur est régie par la loi du lieu de la conclusion du contrat de transport ou par la loi du port de destination. La jurisprudence (française) paraît fort indécise. Elle a une tendance à appliquer la loi du 2 avril 1936 aux transports faits d'un pays étranger sur un port français, mais c'est en invoquant l'idée d'ordre public au profit du destinataire français. La Cour de Cassation s'est prononcée en ce sens dans un arrêt récent (Cass. fr., 21 février 1950, D. 1950, 557) ».

Wanneer vervolgens deze Franse wet, te weten de wet dd. 2 april 1936 « relative aux transports des marchandises par mer » (D.P. 1936, 4, 1; Dalloz, Code d'Audience, 26e dr., 1-1-1952, Appendice, blz. 448 en 449) vergeleken wordt met artikel 91, T. II, B. II, van ons wetboek van koophandel (wet dd. 28 november 1928), komt men tot de vaststelling dat er met de bepalingen van de nochtans door Frankrijk goedgekeurde Overeenkomst van Brussel bepaalde verschillenpunten zijn: « La loi française du 2 avril 1936 — » zo verklaart G. Ripert (Op. cit., B. II, n° 1351, blz. 261) — « en diffère sur plusieurs points. Elle ne peut donc être considérée comme satisfaisant à la condition posée par la Convention (c.-à.-d. que la loi interne ne diffère pas au fond de la Convention internationale) ».

En hij voegt er aan toe: « Comme la Convention internationale n'impose pas la promulgation de lois nationales uniformes, on ne saurait prétendre que la

» Convention doit en France l'emporter sur la loi, par application de la règle inscrite dans la Constitution française de 1946 ».

Inderdaad, volstaat het reeds — buiten andere — op volgende verschilpunten tussen de Franse wet en de Overeenkomst te wijzen :

1) Artikel 5 van de Franse wet dd. 2 april 1936 bepaalt : « La responsabilité du transporteur ne peut, en aucun cas, dépasser pour les pertes ou dommages subis par les marchandises, une somme de 50.000 francs. (Décret du 22 janvier 1948) par colis ou par unité, etc. », dan wanneer artikel 91, T. II, B. II, wetboek van koophandel, bij een bepaling van dwingend recht, deze aansprakelijkheid principieel op een maximum van 3.500 belgas of 17.500 frank per colo of eenheid bepaalt (artikel 91, § IV, 5°).

De mogelijke praktische draagwijdte van deze bepaling komt in het licht te staan door het feit dat, met een referte naar het opgegeven maximum van 50.000 franse frank, niet met zekerheid uit te maken is welk maximum de benadeelde partij feitelijk bekomen zal op het ogenblik van de werkelijke uitbetaling van de verschuldigde vergoeding, des te meer dat artikel 5 in fine van de Franse wet dd. 2 april 1936 er aan toevoegt : « La somme fixée ci-dessus pourra être révisée par décret, pour tenir compte des fluctuations monétaires internationales ».

2) Waar het artikel 91, T. II, B. II wetboek van koophandel toepasselijk is op elk vervoer van goederen « uit een haven of naar een haven van het Koninkrijk of van de Kolonie », blijkt de Franse wet dd. 2 april 1936 slechts het geval te betreffen van vervoer « uit een haven » van Frankrijk, Algerië of de Franse koloniën (zie inderdaad artikelen 1 en 12).

Trouwens, een vonnis van de Tribunal de Commerce de la Seine dd. 8 januari 1948 (P.A. 1949, blz. 197) beslist dat « l'expédition, ayant été faite d'un port français à un port égyptien en faveur d'un destinataire étranger, est régie non par la loi du 2 avril 1936, mais par la Convention Internationale de Bruxelles du 25 août 1924, pour l'unification de certaines règles en matière du connaissement délivré à Marseille le 11 avril 1946... ».

Deze beslissing bevestigt dus wel het verschil tussen de Franse wet en de Regelen van 's Gravenhage. Uit dat vonnis, besluit geïntimeerde Moens, dat de Franse rechtbanken dus wel toepassing zullen doen op het onderhavige vervoer, van de bepalingen van de Internationale Overeenkomst van Brussel dd. 25 augustus 1924, door artikel 91 der Belgische samengeschatte wetten op de zeevaart overgenomen. Deze conclusie is blijkbaar gewaagd (G. Ripert, Op. cit., B. II, n° 1352bis, blz. 264); bevestigt de voorbarigheid en de onzekerheid van dergelijk besluit waar hij doet opmerken : « Les rares décisions qui ont été rendues font état de plusieurs considérations pour déterminer l'application de la Convention. Il n'y a pour l'instant de doctrine bien ferme ».

Met betrekking tot hetgeen hierboven werd uiteengezet wordt, in het onderhavige geval, dus geen de minste zekerheid gegeven, maar bestaat er integendeel een aanzienlijke twijfel, dat, op grond van het betwiste beding van het cognossement houdende, bij ontstentenis van elk « Paramount beding », loutere toewijzing van bevoegdheid aan de rechtbank van koophandel te Bordeaux, ofwel de principes van de Internationale Overeenkomst van Brussel — zijnde die van artikel 91, T. II, B. II, wetboek van koophandel — werkelijk zouden worden toegepast, ofwel dat de wet van het land aan wiens rechtbank bevoegdheid verleend werd, met deze principes zou overeenstemmen.

Dienvolgens dient m.i. dit beding van het cognosse-

ment als nietig te worden aangezien, daar het tot gevolg kan hebben de aansprakelijkheid van de vervoerder, zoals zij bepaald wordt door een Belgische wet van Belgische internationale openbare orde, te beperken of te wijzigen.

Wij besluiten dan ook tot de bevoegdheid « ratione loci » van de rechtbank van koophandel te Gent.

B. Het hoofdzakelijk beroep van kapitein Sørhaug werd in regelmatige vorm ingesteld en is m.i. ontvankelijk.

Het is echter, naar ons oordeel, niet gegrond.

1) Waar appellant Sørhaug immers voorhoudt dat de uitdrukking « sans réserves », die op het cognossement door hem werd aangebracht en ondertekend, geen betekenis zou hebben en daaruit niet zou kunnen worden afgeleid dat hij aan zijn beweerd recht op « deadfreight » verzaakt heeft, kan deze bewering bezwaarlijk worden aanvaard, wanneer men vaststelt dat hij geen enkel voorbehoud heeft gemaakt, dan wanneer artikel 9 van het Chertepartij hem het recht toekende, in geval de vracht voorzien in het cognossement lager was als die van de chertepartij, de betaling in baar geld te eisen op het ogenblik van de ondertekening van het cognossement, en anderzijds het cognossement hem het recht toekende, in geval van gebrekkig stuwten, alle nuttige maatregelen te treffen, nl. ook de goederen, op kosten van geïntimeerde Moens Octave te doen afladen.

Door geen van deze rechten uit te oefenen blijkt appellant door de ondertekening van het beding « sans réserves » dus duidelijk van zijn akkoord te hebben doen blijken slechts 544 ton te vervoeren.

2) Waar de « deadfreight » een schuldvordering tot schadeloosstelling is en derhalve onderworpen is overeenkomstig wet en rechtspraak aan de vereisten van artikel 1136 B.W. (R.P.D.B., Tw. Navire, n° 795), heeft de eerste rechter terecht vastgesteld dat appellant noch geïntimeerde Moens, noch zijn volmacht-drager, in gebreke heeft gesteld of aangemaand de lading te volledigen. Uit geen enkel bestanddeel van de zaak blijkt dat, zoals appellant voorhoudt, de bemanning protest zou hebben aangetekend bij de lading; wijl het schriftelijk protest van appellant dd. 27 mei 1950, vooreerst als laattijdig dient te worden beschouwd, vermits de lading van het schip alsdan voltooid was, en, in elk geval, niet dienend is ter zake, vermits dit protest gericht werd tot de eigen scheepsmakelaar van appellant.

3) Wij menen ten slotte de zienswijze van geïntimeerde Moens volkomen te kunnen bijtreden, waar hij doet opmerken dat, zo de chertepartij de « deadfreight-cargo » aanduidt van « ongeveer 1350 ton » en er in bepaald wordt dat het schip te Bordeaux een « full and complete cargo » zou nemen, zulks geenszins betekent dat geïntimeerde zich verbonden had 1350 ton dennenbomen te doen vervoeren op een schip dat hij niet eens kende en waarvan hij niet wist of het in staat was zulkdanige hoeveelheid te vervoeren. Waar de chertepartij enkel een vrachtprijs per ton bedong, en geenszins een globale vrachtprijs, blijkt de vermelding « about 1350 tons » dan ook te moeten worden beschouwd als een loutere aanduiding van algemene aard.

Wij besluiten dienvolgens eveneens tot de ongegrondheid van het hoofdzakelijk beroep, met het gevolg dat de vordering tot vrijwaring van Moens tegen de P.V.B.A. Inter maritime et Fluviale et Centrado Réunis, zoals vóór de eerste rechter, zonder voorwerp geworden is, en derhalve dient te worden afgewezen met verwijzing van geïntimeerde Moens tot de kosten van deze laatste vordering.

J. Matthijs.

Arrest

Gezien de stukken, o.m. de uitgifte van het vonnis tussen partijen uitgesproken door de rechtbank van koophandel te Gent, op 5 maart 1953;

Overwegende dat de zaken ingeschreven ter rol onder n°s 6277 en 6672 verknocht zijn en met het oog op een goede rechtsbedeling dienen samengevoegd;

Ten aanzien van de ontvankelijkheid van het beroep der vennootschap Noors recht « Skipssaksjelskapet Idraet » :

Overwegende dat de eerste rechter het inleidend dagvaardingsexploot in zover het werd betekend op verzoek van gezegde vennootschap, nietig heeft verklaard omdat de namen van haar beheerders niet werden aangeduid; dat gezegde vennootschap tegen deze beschikking van het vonnis a quo geen grief doet gelden;

dat, waar de beschikking van het vonnis waardoor aan gezegde vennootschap de toegang tot de rechtbank wordt ontzegd, door het beroep niet wordt bestreden, het beroep van deze partij niet ontvankelijk is;

Ten aanzien van de bevoegdheid van de Belgische rechtbank :

Overwegende dat geïntimeerde Moens bij incidenteel beroep opnieuw staande houdt dat de rechtbank van koophandel te Gent onbevoegd was « ratione loci »;

Overwegende dat de vordering strekt tot betaling aan kapitein Sørhaug door geïntimeerde Moens, van 127.166,15 frank wegens « deadfreight » i.e. wegens de vrachtprijs van een te Bordeaux niet geladen hoeveelheid hout;

Overwegende dat, waar de gevorderde vrachtprijs betaalbaar was te Gent, plaats van de bestemming, de rechtbank van koophandel te Gent normaal bevoegd was;

dat geïntimeerde Moens zich echter beroept op een bepaling van het ter zake geldend cognossement, waarbij uitsluitende bevoegdheid wordt verleend aan de rechtbank van koophandel te Bordeaux;

Overwegende dat de regelen van Den Haag, de « Hague rules », opgenomen in de Internationale Conventie van Brussel dd. 25 augustus 1925 en ingelast in het Belgisch wetboek van koophandel onder artikel 91, T. II, B. II, gebiedende bepalingen behelzen die in België toepasselijk zijn aan elk vervoerder, ongeacht zijn nationaliteit, en die de Belgische openbare orde aanbelangen (Verbreking, 9 juni 1932, Pas. I, 183);

dat § III, 8° van gezegd artikel 91A overigens uitdrukkelijk bepaalt dat elk ontlastingsbeding waardoor de aansprakelijkheid van de vervoerder wordt verminderd op een andere wijze dan in dit artikel is voorzien, van nul en gener waarde zal zijn en generlei effecten zal sorteren;

Overwegende dat de vraag is of de ingeroepen bepaling van het cognossement waarbij bevoegdheid wordt verleend aan de rechtbank van Bordeaux, van aard is de toepassing van deze gebiedende bepalingen van artikel 91 der Belgische wet in gedrang te brengen;

Overwegende dat de rechtspraak de bedingen waarbij bevoegdheid wordt toegewezen aan een vreemde rechter, weliswaar geldig verklaart indien daaruit geen ontlasting kan voortspuiten van deze bepalingen van openbare orde, nl. wanneer het cognossement het door artikel 91B van de Belgische wet voorziene Paramount beding omvat, i.e. de vermelding dat het cognossement beheerst wordt door de regels van artikel 91;

dat ter zake het cognossement zulk Paramount beding echter niet bevat;

dat het ook niet uitdrukkelijk bepaalt dat de Franse rechter de vreemde wet zal moeten toepassen;

Overwegende dat er geenszins zekerheid is dat de Franse rechter ook zonder zulke uitdrukkelijke bepaling, toch de Belgische wet zal toepassen (zie Ripert : Droit Maritime, B. II, n° 1346, p. 252);

Overwegende dat Frankrijk de Internationale Conventie van Brussel weliswaar heeft goedgekeurd (wet van 2 april 1936);

dat de Franse wet van 2 april 1936 echter op bepaalde punten verschillend is van de Internationale Conventie, aldus in zake het goederenvervoer waaraan de wet toepasselijk is (« uit een haven of naar een haven van het Koninkrijk of van de Kolonie » volgens artikel 91 der Belgische wet; « uit een haven van Frankrijk, Algerië of de Franse Koloniën » volgens de Franse wet), aldus ook in zake het maximum bedrag van de verantwoordelijkheid van de vervoerder;

Overwegende dat geïntimeerde Moens ten onrechte uit een vonnis der rechtbank der Seine dd. 8 januari 1948 (P.A. 1939, p. 197) wil afleiden dat de Franse rechtbanken ter zake de Internationale Conventie (en dus artikel 91 der Belgische wet) zullen toepassen, en niet de Franse wet van 2 april 1936;

dat bij gemis aan vaste rechtsleer, en ten aanzien van de schaarse en op diverse wijze gemotiveerde rechterlijke uitspraken desaangaande, zulk besluit niet gerechtvaardigd is (zie Ripert : Droit Maritime, B. II, loco cit., en n° 1352bis, p. 264);

dat het dus twijfelachtig is of het litigieuze beding voor gevolg zal hebben de principes der Internationale Conventie van Brussel, overgenomen in artikel 91 der Belgische wet, werkelijk te doen toepassen;

dat, waar het kwestieuze beding voor gevolg kan hebben de overeenkomst aan de dwingende regels van artikel 91 te onttrekken, dit beding als nietig dient aangezien;

Overwegende dat, nu de bepalingen van artikel 91 de Belgische openbare orde aanbelangen, geïntimeerde Moens vergeefs inroept dat het beding niet noodzakelijk tot doel had de toepassing dezer gebiedende bepalingen te ontduiken;

dat geïntimeerde Moens eveneens vergeefs opwerpt dat appellant zijn eis steunt op artikel 120 en niet op artikel 91; dat het Hof artikel 91, vermits het van openbare orde is, van rechtswege moet inroepen;

Overwegende dat de rechtbank van koophandel van Gent derhalve bevoegd was;

Ten gronde :

Overwegende dat het verschil tussen de vracht voorzien in de charter-party ongeveer 1.350 ton en de werkelijk geladen hoeveelheid vastgesteld in het cognossement (544 ton) zeker ligt aan het gebrekkig stuwen (zie deskundigenverslag Beke), maar blijkbaar ook aan de lengte der boomstammen die het schip ongeschikt maakten en aan de aard van het hout (verbrand en dus lichter), vermits de expert aanneemt dat het schip slechts een goede 2/3 van zijn deadfreight zou hebben kunnen laden;

Overwegende dat appellant Sørhaug ook in beroep vergeefs staande houdt dat de woorden « sans réserves » op het door hem ondertekende cognossement, niet betekenen dat hij aan zijn recht op deadfreight heeft verzaakt;

dat, nu artikel 9 van het charter-party hem het recht toekende, in geval de in het cognossement vastgestelde vracht lager was dan deze voorzien in de charterparty, de betaling in baar geld te eisen op het

ogenblik van het ondertekenen van het cognossement en nu hij dit recht niet heeft uitgeoefend, de ondertekening van de vermelding «sans réserve» duidelijk zij akkoord inhoudt slechts 544 ton te vervoeren;

dat ook de grief aangaande het onvoldoende soortelijk gewicht door gezegde vermelding is gedekt;

Overwegende dat de eerste rechter overigens terecht oordeelde dat, om recht te hebben op deadfreight, appellant bovendien de bevrachter of zijn aangestelde of gevolmachtigde, ten tijde van de lading diende in gebreke te stellen om de lading aan te vullen (R.P.D.B. V°, Navigation, n° 795);

dat, zoals elke schuldvordering tot schadevergoeding, de deadfreight een in gebreke stelling veronderstelt (artikel 1146 B. W.);

dat men niet inziet waarom de omstandigheid dat het laden door de bevrachter geschieden mocht, de kapitein van deze verplichting tot in mora stelling zou ontslaan, indien hij althans zijn recht op deadfreight niet wou verbeuren;

Overwegende dat de eerste rechter ook terecht oordeelde dat de brief bij dewelke de kapitein zich bij zijn eigen scheepsmakelaar bekloeg over het gebrekkig stuwen, geen geldige in morastelling is ten aanzien van geïntimeerde; dat ten slotte het beweerde protest van «de bemanning» niet bewezen is;

Overwegende eindelijk dat, waar de charterparty geen globale vrachtprijs doch een vrachtprijs per ton voorzag, de vermelding in de charterparty dat het gaat om een steamer «carrying about 1350 tons of deadfreight», gepaard aan de bepaling dat het schip te Bordeaux een «full and complete cargo» zou nemen, veeleer dient beschouwd als een loutere aanduiding van algemene aard en niet een verbintenis 1350 ton te vervoeren;

Overwegende dat, waar de hoofdvordering ongegrond is, de vordering in vrijwaring zonder voorwerp blijft;

Om die redenen,

Het Hof,
Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord de heer advocaat-generaal Matthijs in zijn eensluidend advies, alle andere en meeromvattende besluiten verwerpende als ongegrond, verklaart het beroep van de partij Sørhaug alsook het incidenteel beroep ontvankelijk doch ongegrond; verklaart het beroep van de vennootschap van Noors recht «Skip-saksjelskapet Idraet» niet ontvankelijk;

Bevestigt het bestreden vonnis en veroordeelt appellant Sørhaug tot de 4/5 en geïntimeerde Moens tot 1/5 van de kosten van de aanleg, de kosten van invrijwaringroeping ten laste blijvende van de partij Moens.

HOF VAN BEROEP TE GENT

3^e Kamer. — 16 maart 1956.

Voorzitter : M. Moeneclaeys.

Raadsheren : M.M. Morel de Westgaver en Lefebvre.

Advocaat-Generaal : M. Vanhooacker.

Advocaten : Mrs De Gryse en J. Ronse.

Arbeidsongeval. — Slachtoffer, echtgenote van de werkgever van de «dader» van het ongeval, welke echtgenote haar man bijstond in de exploitatie van zijn zaak. — Geen arbeidsongeval.

Het begrip «arbeidsongeval» zoals artikel 1 van de ge-coördineerde wetten op de arbeidsongevallen het preciseert, bedoelt een ongeval, dat overkomt aan een arbeider, d.i. een persoon, die in dienstverband staat met een ondernemingshoofd binnen de uitoefening van de arbeidsovereenkomst en ten gevolge van die arbeidsovereenkomst.

Dit is niet het geval, wanneer tussen het slachtoffer van het ongeval en het ondernemingshoofd (vrouw en haar echtgenoot) een wettelijke gemeenschap van goederen bestond, derwijze dat men bezwaarlijk kan beweren, dat de echtgenote, het ondernemingshoofd, die hem bijstond in de exploitatie van de gemeenschappelijke zaak en die dus zijn medewerkster en medegeïnteresseerde was, met hem in dienstverband zou hebben gestaan.

De ondergeschiktheid van de werknemer ten opzichte van de werkgever en, in bijna alle gevallen, het bepalen van een loon, zijn inderdaad onverenigbaar met de zedelijke en juridische opvatting, die in onderhavig geval aan de basis lag van het echtelijk samenleven, dat een levensgemeenschap en een ondeelbaarheid van belangen impliceerde.

O.M. en Dewever b.p. t/Rosseel.

Overwegende dat beklagde en het Openbaar Ministerie tijdig en op geldige wijze beroep hebben aangekend;

Overwegende dat uit het onderzoek en bij de behandeling der zaak vóór het Hof de feiten te laste van beklagde gelegd bewezen zijn gebleven zoals ze door de eerste rechter als bewezen werden aangezien;

Overwegende dat de beklagde overigens niet loochent dat het rood achterlicht van de vrachtwagen die hij aanreed op degelijke wijze verlichtte; dat hij zich vergenoegde te verklaren in zijn eerste onderhoor dat hij in slaap gevallen was (stuk I, 3^e vervolg); dat hij later het ongeval uitlegde door het feit dat «een neerslag of damp» op de binnenzijde van de voorruit van de wagen die hij bestuurde zich had gevormd; dat hij onderweg deze «neerslag» verscheidene malen met zijn zakdoek afgevaagd had «...op den duur het niet meer gedaan had...» omdat hij zag dat het niet hielp; dat hij eraan toevoegt dat de echtgenote van de burgerlijke partij, die om het leven kwam tijdens het ongeval, en die naast hem gezeten was, eveneens niet sliep (stuk IX);

Overwegende dat beklagde in laatst bedoelde verklaring preciseert: «...op het ogenblik dat de botsing zich voordeed, dus de aanraking zelf, heb ik nog mijn stuur naar links overgetrokken. Ik had dus het stilstaande voertuig niet gezien, ook niet op een zeer korte afstand»; dat beklagde zulks voor de heer onderzoeksrechter heeft bevestigd waar hij verklaart (stuk XVIII) «...Ik beweer daarom niet dat ik de camion wel gezien heb, en dat het licht niet brandde». Ik heb mij enkel rekenschap gegeven van de aan-

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig Weekblad

wezigheid van een hindernis op het ogenblik dat ik erop zat... » ;

Overwegende dat hieruit volgt dat het ongeval uitsluitend te wijten is aan de onvoorzichtigheid en de roekeloze wijze waarop beklaagde de wagen van zijn werkgever, de burgerlijke partij stuurde ;

Overwegende dat de door de eerste rechter opgelegde straf als een gepaste beteugeling voorkomt en derhalve dient behouden ;

Op burgerlijk gebied :

Overwegende dat verdachte opwerpt dat het slachtoffer in haar hoedanigheid van echtgenote van de burgerlijke partij, als begeleidster in dienst van haar echtgenoot, beklaagde vergezelde op het ogenblik van de aanrijding, dit is tijdens de uitvoering van zijn werk, derwijze dat ze dient aangezien, ten overstaan van de burgerlijke partij, als een ondergeschikte in de zin van artikel 19 der samengeordende wetten op de arbeidsongevallen en artikel 1348 ; dat beklaagde hieruit afleidt dat het hier gaat om een arbeidsongeval met het gevolg dat ingevolge vermeld artikel 19 hij geen burgerlijke aansprakelijkheid draagt, ook waar hij op strafrechtelijk gebied, zou kunnen veroordeeld worden ; dat hij eraan toevoegt dat waar luidens artikel 19 de medearbeider zich niet burgerlijke partij kan stellen, dit a fortiori, het geval is voor de werkgever ;

Overwegende dat de burgerlijke partij hierop terecht herinnert aan het begrip « arbeidsongeval » zoals artikel 1 van bedoeld samengeordende wetten het preciseert, t.z. een ongeval dat overkomt aan een arbeider, dit is een persoon die in dienstverband staat met een ondernemingshoofd binst de uitoefening van het arbeidscontract en tengevolge van dit arbeidscontract ;

Overwegende dat zulks hier niet het geval is, dat tussen het slachtoffer en de burgerlijke partij een wettige gemeenschap van goederen bestond, derwijze dat men bezwaarlijk kan beweren dat de echtgenote van het ondernemingshoofd, die het bijstond in het uitbaten van de gemeenschappelijke zaak en die dus zijn medewerkster was en medegeïnteresseerde, in dienstverband met hem zou hebben gestaan ; dat inderdaad de ondergeschiktheid van de werknemer ten overstaan van de werkgever en, in bijna al de gevallen, het bepalen van een loon, onverenigbaar zijn met de zedelijke en juridische opvatting die in onderhavig geval aan de basis lag van het echtelijk samenleven, die een gemeenschap van leven en een ondeelbaarheid van belangen impliceerde ;

Overwegende dat beklaagde, in ondergeschikte orde, voorhoudt dat in elk geval de eis van de burgerlijke partij ongegrond is daar zij als werkgever, ingevolge artikel 3 B.W. 24-2-1947 de verplichting had een behoorlijke verzekering aan te gaan tot dekking niet alleen van zijn eigen burgerlijke aansprakelijkheid, doch ook van deze van zijn personeel ;

Overwegende dat verdachte hieruit wil afleiden dat waar een werkgever schadeloosstelling vordert van zijn ondergeschikte wegens schade veroorzaakt door het sturen van zijn vrachtwagen in zijn dienst, hij daartoe slechts een belang heeft in die mate waarin hij zijn arbeider niet voldoende verzekerd heeft ;

dat beklaagde eraan toevoegt dat de werkgever in dat geval schuldig handelde en aan zijn ondergeschikte een schade veroorzaakte gelijk aan het bedrag van de schadeloosstelling waartoe hij zou kunnen gehouden worden ; dat beklaagde zich hierop steunend, voor

zoveel nodig, de gerechtelijke schuldvergelijking bij wederzijds vordert ;

Overwegende dat beklaagde laat gelden dat rekening houdend met de verplichte verzekering van de eigenaar van de autovrachtwagen, het niet denkbaar is dat een arbeider zich persoonlijk zou verzekeren voor zijn burgerlijke aansprakelijkheid ;

Overwegende eindelijk dat beklaagde, zich steunend op de verzekeringsovereenkomst aangegaan door de burgerlijke partij, meer bepaald op artikel 1 afdeling A ervan, preciseert dat waarborg der verzekering verworven is aan al wie het aangeduide rijtuig met toelating zou geleiden, hetgeen voor hem het geval was ; dat waar hij verder afleidt dat zijn werkgever in die overeenkomst, de schade aan zijn echtgenote uitsluit, dit noodzakelijk impliceert, ten behoeve van beklaagde, zijn ondegeschikte autogeïde, dat hij afziet van schadeloosstelling van laatstgenoemde te vorderen ;

Overwegende dat beklaagde vergeefs de verplichting inroept die artikel 3 B.W. dd. 24-2-1947 aan de werkgevers oplegt, om eruit af te leiden dat de burgerlijke partij de verplichting had de behoorlijke verzekering aan te gaan tot dekking van de burgerlijke aansprakelijkheid van zijn personeel ;

Overwegende inderdaad dat het bedoeld artikel 3 slechts bepaalt dat alle eigenaars van één of meer automobielen of aanhangwagens besteed, zoals in casu, voor het vervoer van zaken voor eigen rekening, gehouden is zijn burgerlijke aansprakelijkheid tegenover derden wegens het gebruik van de voertuigen te dekken door met een door de Koning erkende verzekeringsmaatschappij een contract te sluiten voor een onbeperkt bedrag per slachtoffer ;

dat gezegd artikel 3 zelf preciseert, dat de leden van het personeel van de eigenaar, dus verdachte, kunnen van het voordeel van dat contract worden uitgesloten, indien de wet op de vergoeding der schade voortspruitende uit arbeidsongevallen op hen toepasselijk is, wat door beklaagde in zijn besluiten genomen vóór het Hof toegegeven wordt ;

Overwegende dat uit de bewoordingen van de door de verdachte aangehaalde verzekeringsovereenkomst blijkt dat, zoals bedoelde B.W. 24-2-1947 het oplegt, de burgerlijke partij haar burgerlijke aansprakelijkheid tegenover derden op degelijke wijze heeft gedekt ; dat ze niet gehouden was daarenboven de burgerlijke verantwoordelijkheid van verdachte ten haren opzichte en ten opzichte van haar kinderen te laten verzekeren ;

Overwegende dat er terloops dient op gewezen dat de door verdachte voor zoveel nodig gevorderde gerechtelijke schuldvergelijking niet ontvankelijk is, daar de strafrechtsmachten, omwille hunner beperkte bevoegdheid, slechts bijkomstig bevoegd zijn kennis te nemen van een eis in schadevergoeding en zulks enkel in de mate, dat gezegde eis een gevolg is van de vervolgde inbreuk en zijn juridische oorzaak erin vindt, wat hier, afgezien van de gegrondheid van de ingeroepen gerechtelijke schuldvergelijking, niet het geval is ;

Overwegende eindelijk dat indien, door de band de toepassing van artikel 1384 al 3 B.W., in meerdere gevallen, practisch voor gevolg heeft de geldelijke tussenkomst der aangestelden in het vergoeden der schade spruitende uit de ongevallen door hen veroorzaakt, uit te schakelen, zulks nochtans niet wegneemt dat het principe van hun aansprakelijkheid ten overstaan van de schade door hun werkgever, te dier gelegenheid opgelopen, onaangetast blijft ; dat de burgerlijke partij, in casu, en haar kinderen eveneens dus het recht behouden van verdachte te eisen vergoed te worden voor de hun door het ongeval berokkende schade ;

Overwegende dat het bedrag dier schade billijk door de eerste rechter geschat werd; dat het vóór het Hof geen aanleiding heeft gegeven tot enige betwisting en derhalve dient bevestigd te worden;

Om deze redenen,

Het Hof,
rechtdoende op tegenspraak.

Ontvangt de ingestelde beroepen en erover beslist.

Alle verdere of strijdige besluiten van de hand wijzend als ongegrond.

Bevestigt het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen, zowel op strafrechtelijk als op burgerlijk gebied;

Veroordeelt beklagde tot de kosten van de aanleg gevallen aan de zijde van het Openbaar Ministerie alsmede deze gevallen aan de zijde van de burgerlijke partij.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

2e Kamer. — 13 juli 1956.

Voorzitter: M. Vullers,
Rechters: M.M. Geerinckx en De Smet.
Advocaten: Mrs Janson, Fayat en Nossent.

Kamer van Volksvertegenwoordigers. — Bevoegdheid van de quaestoren. — Bevoegdheid van de voorzitter. — Rechtspersoonlijkheid van de Kamer.

De quaestoren zijn belast met alle maatregelen, die de inrichting van de Kamer betreffen (Reglement artikel 110); deze opdracht bestaat algemeen in het huishouden van de Kamer en omvat, buiten de voorbereiding van de speciale begroting der vergadering en de boekhouding — gezamenlijk met de commissie van comptabiliteit — het toezicht over de administratieve diensten. De quaestoren gaan gezamenlijk met het bureau van de Kamer over tot de benoeming van het personeel (Reglement artikel 119); daar het huishouden van de Kamer, zoals dit van de Senaat, wel een medische dienst binnen de administratieve inrichting kon bevatten; lag in de eigen bevoegdheid van de quaestoren de organisatie van een dergelijke dienst te ontwerpen en de benoeming van een titularis voor te stellen; hun bevoegdheid draagt een collegiaal karakter, daar zij collegiaal optreden.

De voorzitter van de Kamer is houder van een ambt, dat wordt opgedragen bij verkiezing, en komt voor als de vertegenwoordiger van de vergadering; behalve zijn grondwettelijke functie (Grondwet artikel 33), behalve zijn reglementaire en grondwettelijke bevoegdheid aangaande het afhandelen van het parlementaire werk en het houden van de zittingen, behalve zijn streng disciplinair toezicht (Reglement, artikelen 30 e.v.) en zijn recht beroep te doen op de gewapende macht (Reglement artikel 120), heeft hij in feite het hoog beleid over al de raderverken, die het de vergadering toelaten normaal te functioneren; hij oefent derhalve een algemene controle uit; deze bevoegdheid is individueel.

Lid en voorzitter van het bureau der Kamer en als zodanig geroepen om binnen het bureau en gezamenlijk met de quaestoren tot de benoeming van het personeel over te gaan, neemt de voorzitter van de Kamer noodzakelijk kennis van de suggesties der quaestoren aangaande de inrichting van nieuwe

administratieve diensten en wordt op de hoogte gebracht van de oorzaken en verwickelingen, die tot deze suggesties aanleiding geven; in de mate, waarin hij tot benoeming van het personeel medewerkt, is zijn bevoegdheid van collegiale aard.

De fouten, die worden toegeschreven ter gelegenheid van de inrichting van een medische dienst binnen de administratieve organisatie van de Kamer, vallen aldus in het kader van de uitoefening der bevoegdheid, die in rechte of in feite, individueel of collegiaal, reglementair of gewoonterechtelijk wordt toegekend aan de voorzitter en aan de quaestoren; zij kunnen daarvan niet losgemaakt en zelfs niet buiten deze bevoegdheid gedacht worden.

De vordering, voor zover gericht tegen de voorzitter en tegen de quaestoren in persoonlijke naam, d.w.z. losgemaakt van hun respectieve officiële hoedanigheden, is niet ontvankelijk.

De rechtspersoonlijkheid van de Staat wordt algemeen aangenomen; de Staat handelt in zijn normatieve en wetgevende functie door het Parlement, hetwelk een van zijn constitutionele bestanddelen uitmaakt; in zijn organische vorm is het Parlement onafhankelijk van de andere organen, waardoor de regerings- of rechterlijke functie van de Staat wordt uitgeoefend; het is zelf in secties of onafhankelijke collectieve lichamen verdeeld: de Senaat en de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Deze collectieve lichamen, die als beraadslagende vergaderingen optreden, hebben grondwettelijke bevoegdheden, een eigen budget en een van algemeen reglementaire oorsprong autonome inrichting.

Het bestaan van een afgescheiden begroting en de bevoegdheid deze voor te bereiden en daarover te beschikken waarborgen de onafhankelijkheid van de Kamer en stellen haar buiten het bereik van de regering.

De Kamer bezit daarenboven een zelfstandige inrichting.

Door de bestendigheid van de wetgevende functie en instelling wordt de individualiteit der Kamer losgemaakt van de individualiteit van de leden, die haar tijdelijk samenstellen; de individualiteit der Kamer overleeft de parlementaire ontbinding.

De Kamer komt aldus voor als een collectief autonoom lichaam, waarvan de werkelijkheid tot de juridische persoonlijkheid opklimt. Haar rechtspersoonlijkheid is gescheiden van die van de Staat.

De voorzitter van de Kamer en het college van quaestoren zijn binnen de perken van hun functies organen van de Kamer; de hun aangewreven fouten zijn die van de rechtspersoon.

De voorzitter en de quaestoren hebben niet de bevoegdheid de Kamer in rechte te vertegenwoordigen. Uit het geheel der reglementaire bepalingen vloeit voort, dat het optreden in rechte behoort tot de bevoegdheden van het bureau van de Kamer.

Het volstaat de Kamer van Volksvertegenwoordigers als zodanig te dagvaarden in de lokalen van het Parlement. De tegen de voorzitter en de quaestoren qualitate qua ingestelde vordering is derhalve niet ontvankelijk.

Bourguignon t/ Van Cauwelaert e.a. (voorzitter en quaestoren der Kamer van Volksvertegenwoordigers) en de Belgische Staat (Ministerie van Financiën).

Herzien het vonnis van 8 februari 1955 dat de ondervraging der verweerders op feiten en vraagpunten toelaat;

Gezien de processen-verbaal van ondervraging op feiten en vraagpunten van 15 en 22 maart 1955;

Gelet op artikelen 4 en 41 van de Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Preambule :

Overwegende dat, daar het geschil de kennis der louter inwendige inrichting der Kamer van Volksvertegenwoordigers veronderstelt, de Rechtbank slechts beslissen kan binnen het strikt kader der neergelegde dokumentatie en in de mate der aan de balie verstrekte uitleggingen;

I. Het geschil,

Overwegende dat aanlegger geneesheer van de Senaat is; dat bij gebreke aan ieder medische dienst bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers, leden dezer Kamer en namelijk een quaestor, leden van de administratieve diensten van de Kamer, in de lokalen van het Parlement, de geneesheer van de Senaat geraadpleegd hebben en op zijn tussenkomst beroep gedaan; dat naar de bewering van aanlegger, meer dan 2.000 gevallen zich hebben voorgedaan waaronder zekere van dringende en ernstige aard waren;

Overwegende dat noch de leden van de Kamer, noch de quaestor noch de leden der administratieve diensten de geneesheer van de Senaat hebben vergoed; dat de Voorzitter der Kamer aan wie, op aandringen van de Rechtbank, een staat van honoraria voor in de jaren 1946 tot 1952 verleende zorgen werd overgemaakt van mening is dat behoorlijk deze honoraria rechtstreeks aan de patiënten zouden gevraagd worden (Brief van 14 maart 1956);

Overwegende dat door het niet vergoeden der raadplegingen en tussenkomsten een dubbelzinnige toestand en, in de stelling van aanlegger, een wederrechtelijk feit is ontstaan; dat deze dubbelzinnige toestand van 1946 tot 1952 heeft voortgeduurd daar aanlegger in de morele onmogelijkheid verkeerde zich te doen vergoeden en zijn tussenkomst te weigeren;

Dat hij de medicamenten van de Senaat gebruikte en gedeeltelijk aan de leden van de Kamer en haar personeel de tijd besteedde welke aan de medische dienst van de Senaat was voorbehouden; dat, gezien hij zijn praktijk in de lokalen van het Parlement uitoefende, het hem moeilijk voorkwam zijn zorgen te weigeren wanneer hij geraadpleegd of dringend verzocht werd tussen te komen; dat zijn beroepsgeweten hem dergelijke weigering kon verbieden;

Overwegende dat de inrichting van een medische dienst in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, zoals die in de Senaat bestaat, overwogen werd om een einde te stellen aan deze niet vergoede raadplegingen en tussenkomsten; dat aanlegger de quasi-delictuele aansprakelijkheid van de Voorzitter der Kamer en van de quaestoren bij dit voorstel van inrichting van een medische dienst situeert;

Dat verscheidene fouten aan verweerders worden verweten :

a) toegelaten te hebben dat leden der Kamer en leden van het personeel der Kamer aanlegger raadpleegden terwijl hij, als geneesheer van de Senaat, in de lokalen van het Parlement zijn praktijk uitoefende;

b) aanlegger te hebben laten menen, teneinde hun toelating te rechtvaardigen, dat een medische dienst in de Kamer zou ingericht worden onder dezelfde voorwaarden als in de Senaat en dat hij, ter vergoeding van zijn vorige tussenkomsten, daarmee gelast zou worden;

c) de overtuiging van aanlegger in deze vergoeding bevestigd te hebben door hem op de hoogte te brengen of te laten brengen van de ontwikkeling der reglementaire procedure van zijn benoeming en zelfs door met hem daaromtrent te onderhandelen;

e) eindelijk en steeds met de bedoeling het dulden van een toestand, welke als wederrechtelijk feit wordt gekwalificeerd, te rechtvaardigen, aan aanlegger een beslissing medegedeeld of te laten mededelen hebben waarbij hij als titularis van de medische dienst der Kamer benoemd was, beslissing welke thans wordt ontkend;

Overwegende dat er aldus aan verweerders verweten wordt : het dulden van het wederrechtelijk beroep op de geneesheer van de Senaat, de aan deze geneesheer gegeven overtuiging dat hij door de inrichting van een medische dienst zou vergoed worden, de bekrachtiging van deze overtuiging door de opening van een benoemingsprocedure en door de mededeling van een des-aangaande beslissing; dat deze overtuiging gegeven en bevestigd werd ten einde de toelating van vermeld wederrechtelijk beroep te rechtvaardigen;

Dat algemeen beschouwd, de aangewreven fout niet bestaat in de weigering van een benoeming door het bevoegd Bureau der Kamer maar in de met voorbedachtheid doorgevoerde toelating van een dubbelzinnige wederrechtelijk gekwalificeerde toestand waarvan een benoeming een einde moest of kon stellen;

Overwegende dat tijdens de debatten ter zitting, er gezinspeeld werd op een briefwisseling tussen de quaestoren van de Senaat en de quaestoren van de Kamer ten opzichte van de litigieuze raadplegingen en van de mededeling door de quaestoren van de Kamer aan de leden der Kamer van een schrijven van de Senaat;

Dat de Rechtbank partijen heeft uitgenodigd deze documentatie bij hun dossier te voegen daar deze briefwisseling en deze mededeling tot de beoordeling der verweten fouten moeten bijdragen; dat aanlegger niet in staat is deze bescheiden voor te leggen; dat de Voorzitter der Kamer die aan deze dokumenten een louter inwendig en zelfs vertrouwelijk karakter verleent, het wenselijk acht dat zij niet zouden medegedeeld worden (brief van 20 april 1956); dat voor het Gerecht dergelijke wens als een weigering mag aangezien worden, waarvan, bij gebreke aan een incidentele procedure, de Rechtbank zich beperkt akte te nemen;

Overwegende dat aanlegger aanvoert dat deze verscheidene fouten een in zijn dagvaarding beraamde schade berokkend hebben; dat verweerders het principe zelf van een schade niet meer kunnen betwisten daar zij de werkelijkheid van zekere tussenkomsten en raadplegingen erkennen;

Overwegende dat de Voorzitter der Kamer en de quaestoren in hun gezegde hoedanigheid en in persoonlijke naam worden gedaagd; dat daarenboven de Belgische staat, in de persoon van de Minister van Financiën, wordt betrokken in het geding; dat de vordering strekt tot de solidaire of ondeelbare veroordeling van alle verweerders tot de betaling aan aanlegger van een bedrag van 400.000 fr. ten titel van vergoeding der door hem beweerde schade;

Overwegende dat bij vonnis in dato 8 februari 1955, deze Rechtbank het onderhoor van verweerders op feiten en vraagpunten bevolen heeft; dat verweerder Van Cauwelaert op dit onderhoor verschenen is en op alle vragen geantwoord heeft onder het enig voorbehoud van de ontvankelijkheid der vordering en de regelmatigheid van voormeld vonnis; dat vóór het onderhoor geen enkel rechtsmiddel aangewend werd; dat zekere verweerders op zekere vragen weigerden te antwoorden uit hoofde van het beroepsgeheim of het geheim der beraadslagingen van het Bureau der Kamer of van het College der quaestoren;

Overwegende dat verweerders de ontvankelijkheid der vordering zoals zij ingeleid is, betwisten;

II. De ontvankelijkheid der vordering.

A. Ten aanzien van het betrekken in het geding van verweerders in persoonlijke naam sub 1 en 2 :

Overwegende dat de quaestoren gelast zijn met alle maatregelen welke de inrichting der Kamer betreffen (Reglement artikel 110); dat deze opdracht algemeen bestaat in het huishouden van de Kamer (Wigny, Droit Constitutionnel, n° 350) en omvat, buiten de voorbereiding van de speciale begroting der vergadering en de boekhouding — gezamenlijk met de commissie van Comptabiliteit — het toezicht over de administratieve diensten;

Dat de quaestoren gezamenlijk met het Bureau van de Kamer tot de benoeming van het personeel overgaan (Reglement, artikel 119); dat gezien het huishouden der Kamer zoals dit van de Senaat een medische dienst binnen de administratieve inrichting wel kon bevatten, het in de eigen bevoegdheid der quaestoren lag de organisatie van een dergelijke dienst te ontwerpen en de benoeming van een titularis voor te stellen; dat hun bevoegdheid een collegiaal karakter draagt daar zij collegiaal optreden;

Overwegende dat de Voorzitter der Kamer titularis is van een magistratuur welke bij verkiezing opgedragen wordt en als de vertegenwoordiging der vergadering voorkomt (H. Ripert, La présidence des Assemblées Politiques, 1908, bl. 17); dat hij, boven zijn grondwettelijke functie (Grondwet, artikel 33), boven zijn reglementaire en gewoonterechtelijke bevoegdheid aangaande het afhandelen van het parlementair werk en de houding der zittingen, boven zijn streng disciplinair toezicht (Reglement artikel 30 en volgende) en zijn recht beroep te doen op de gewapende macht (Reglement artikel 120), in feite het hoog beleid heeft over al de raderwerken, welke het de Vergadering toelaten normaal te fungeren; dat hij derhalve een algemene controle uitoefent; dat deze bevoegdheid individueel is;

Dat lid en voorzitter van het Bureau der Kamer en als zodanig geroepen om binnen het Bureau en gezamenlijk met de quaestoren tot de benoeming van het personeel over te gaan, de Voorzitter der Kamer noodzakelijkerwijze de suggesties der quaestoren aangaande de inrichting van nieuwe administratieve diensten te kennen geeft en op de hoogte wordt gebracht van de oorzaken en verwickelingen welke tot deze suggestie aanleiding geven; dat in de mate waarin hij tot de benoeming van het personeel medewerkt, zijn bevoegdheid van collegiale aard is;

Overwegende dat aldus de fouten welke toegeschreven worden ter gelegenheid der inrichting van een medische dienst binnen de administratieve organisatie der Kamer, in het kader vallen van de uitoefening der bevoegdheid welke in rechte of in feite, individueel of collegiaal, reglementair of gewoonterechtelijk aan de Voorzitter der Kamer en aan de quaestoren wordt toegekend; dat zij daarvan niet losgemaakt en zelfs buiten deze bevoegdheid niet ingedacht kunnen worden; dat de vordering voor zover zij gericht is tegen deze verweerders in persoonlijke naam, hetzij vrijgemaakt van hun respectieve officiële hoedanigheden, niet ontvankelijk is;

B. Ten aanzien van het betrekken in het geding van verweerders sub 1 en 2 qualitate qua :

Overwegende dat de morele en juridische persoonlijkheid van de Staat algemeen wordt aangenomen of zij nu voorkomt als een werkelijkheid of de werkelijke

steun van de staatsmacht of als een juridisch begrip of als vereenvoudigend en technisch procédé van redenering (cf. Burdeau, Traité des sciences politiques, deel II, 1949, n° 226 en volgende);

dat de Staat in zijn normatieve en wetgevende functies door het Parlement handelt, hetwelk een van zijn constitutionele bestanddelen uitmaakt; dat, in zijn organische vorm, het Parlement onafhankelijk is van de andere organen waardoor de regerings- of rechterlijke functie van de Staat wordt uitgeoefend; dat het zelf in secties of onafhankelijk collectieve lichamen is verdeeld : de Senaat en de Kamer van Volksvertegenwoordigers;

Dat deze collectieve lichamen die als beraadslagende vergaderingen optreden, grondwettelijke bevoegdheden genieten alsook een eigen budget en een van algemeen reglementaire oorsprong autonome inrichting hebben;

Overwegende dat aldus, de Kamer van Volksvertegenwoordigers een eigen, globaal, op de begroting van dotatiën ingeschreven en door haar souverain aangenomen budget bezit; dat, bij tussenkomst van de quaestoren, zij vrij de budgetaire voorstellen opmaakt en vrij over de haar toegekende kredieten beschikt (Reglement, artikelen 110 en 113); dat het bestaan van een afgescheiden begroting en de bevoegdheid deze voor te bereiden en daarover te beschikken haar onafhankelijkheid waarborgen en haar buiten het bereik van de regering stellen; dat deze onafhankelijkheid niet wordt aangetast door formaliteiten van louter boekhoudkundig toezicht, zoals het visum van de Minister van Financiën voor zekere categorieën van uitgaven; dat nochtans de financiële individualiteit niet totaal is daar de dotatie met openbare gelden wordt voorzien buiten iedere bijzondere ontvangst;

Dat zij daarenboven een zelfstandige inrichting geniet; dat haar organisch reglement de regeling van het fungeren der vergadering bepaalt alsook de bevoegdheid der overheden die aan dit fungeren deelnemen of het beheren; dat dit reglement het bestaan van administratieve diensten voorziet, waarvan, bij tussenkomst van het Bureau gezamenlijk met de quaestoren, de Kamer het personeel benoemt of ontslaat (artikel 119);

Overwegende dat noch de administratieve individualiteit welke uit een zelfstandige inrichting voortvloeit, noch de relatieve financiële individualiteit welke uit een eigen maar met staatsontvangsten voorzien budget voortspuit, voldoende zijn om aan de Kamer een persoonlijkheid te verlenen; dat, indien zij, door hun eigen kracht, aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers de hoedanigheid van rechtsbezitter niet verlenen en de rechtspersoonlijkheid niet doen ontstaan, ten minste zij dergelijke persoonlijkheid voorbereiden (Hauriou, nota onder Conseil d'Etat van 3-2-1899 Sirey 1899, III, 121) of haar laten vermoeden (Michoud, Théorie de la personnalité morale, D. I, n° 132);

Overwegende dat het reglement van de Kamer uitdrukkelijk het recht van dit lichaam op zijn mobiliair constateert (artikel 113); dat dit recht uitgebreid kan worden tot de boeken van haar bibliotheek en tot de met haar budget aangeschafte documenten welke haar archieven uitmaken; dat deze dotatie in eigendom bestaat en dat derhalve de Kamer titularis is van een privaatief recht;

Dat de Kamer van Volksvertegenwoordigers, bij tussenkomst van haar organen, normaal de handelingen van het burgerlijk leven verricht en dit onafhankelijk van de Minister van Financiën, binnen de perken van haar budget; dat zij, wat haar autonome administratieve inrichting betreft, overeenkomsten afsluit en namelijk op zich de last neemt van de tegenover haar personeel aangegane verbintenissen;

Dat door de bestendigheid der wetgevende functie en

instelling (Carré de Malberg, Contribution à la théorie générale de l'Etat, D. II, bl. 314), de individualiteit der Kamer van Volksvertegenwoordigers wordt vrijgemaakt van de individualiteit der leden die haar tijdelijk samenstellen, en de parlementaire ontbinding overleeft;

Overwegende dat het begrip van morele persoonlijkheid essentieel een begrip van goederen en verbintenissen is (Hamel, La personne morale et ses limites, D. 1949, Chr. XXXIX); dat de eigendom van roerende goederen en het bestaan van contractuele betrekkingen waarvan de Kamer van Volksvertegenwoordigers de steun is, in haren hoofde het tot stand komen bekrachtigen van de juridische persoonlijkheid welke mogelijk wordt gemaakt door de dubbele, financiële en administratieve, autonomie, en welke reeds wordt bevestigd door het bestendig karakter van de instelling;

Overwegende dat de rechterlijke praktijk in Frankrijk impliciet het bestaan van dezelfde elementen welke de juridische persoonlijkheid voorbereiden, laten vermoeden of uitmaken, heeft erkend en de wetgevende kamers toegelaten heeft in rechte op te treden Conseil d'Etat, 19 januari 1921, Recueil des Arrêts du Conseil d'Etat, 1921, bl. 62); dat de uitdrukkelijke constatering, in casu, derzelfde bestanddelen de Rechtbank tot een zelfde besluit leidt;

Overwegende dat aldus de Kamer van Volksvertegenwoordigers voorkomt als een collectief autonoom lichaam waarvan de werkelijkheid tot de juridische persoonlijkheid opklimt (Hauriou l.c.; contra: Michoud l.c., D. I, n° 131 n. I); dat zij, alhoewel orgaan, door haar eigen structuur, een rechtssubject uitmaakt, hetzij een intellectueel wezen welk gescheiden is van de personen die het uitmaken en welke bezitten, pleiten, zich verbinden en verbinden kan (Pothier); dat haar rechtspersoonlijkheid met patrimonialen grondslag gescheiden is van de morele en juridische persoon van de Staat, waarvan de deelbaarheid niet in se ondenkbaar is;

Dat dergelijke stelling tegen de algemeen opgelegde beperkingen van de morele persoonlijkheid niet indruist; dat het er de rechter op verre na niet om gaat een abstractie te verwezenlijken maar hij wel een concrete en handelende werkelijkheid in het juridisch leven onderbrengt; dat bovendien een behoefte aan rechtszekerheid er hem toe brengt, aan iedereen van wie de rechten gecompromitteerd of bedreigd worden, buiten de grondwettelijke voorrechten van de leden der Kamer, een technisch procédé te verlenen om de herstelling er van in rechte te vervolgen;

Overwegende dat de Voorzitter der Kamer en het College van quaestoren binnen de perken van hun functies organen van de Kamer zijn; dat zij de wil van de Kamer tot uitdrukking brengen, de Voorzitter namelijk door de vergadering te « vertegenwoordigen » tegenover het publiek en de uitvoerende macht en door zijn algemene disciplinaire opdracht uit te oefenen, de quaestoren namelijk door de inrichting van en het toezicht over de administratieve diensten; dat de aangewreven fouten evenals de daaruit voortvloeiende aansprakelijkheid degene zijn van organen van een rechtspersoon;

Overwegende dat aanlegger rechtstreeks de Voorzitter van de Kamer en de quaestoren daagt, die in zijn stelling als zodanig en in hun respectieve functies, de verweten fouten zouden bedreven hebben; dat deze functies buiten de bevoegdheid liggen de Kamer in rechte te vertegenwoordigen; dat uit het geheel der reglementaire beschikkingen voortvloeit dat het in rechte optreden aan het Bureau van de Kamer toegekend wordt, hetwelk, door zijn samenstelling en door de algemeenheid van zijn bevoegdheid voorkomt als het

orgaan van regering en bijzonder vertegenwoordiger der vergadering;

Dat er slechts één vertegenwoordigings-bevoegdheid moet zijn in deze zin dat zij slechts aan één orgaan dient toegekend te worden, onafhankelijk van het voorwerp van het geschil, onder voorbehoud nochtans van de aard van het voorwerp, welke het onder de bevoegdheid der Rechtbank doet vallen;

Overwegende dat de vertegenwoordiging in rechte van een juridisch persoon niet noodzakelijkerwijze de vraag oplost van de wijze waarop dit moreel wezen gedaagd moet worden; dat geen enkele tekst de formaliteiten van dagvaarding voorziet noch voor een moreel persoon in het algemeen, noch voor de secties van het Parlement in het bijzonder; dat bij analogie met de wettelijk aangenomen oplossingen aangaande de dagvaarding van morele personen waarvan de te citeren organen door het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging niet bepaald zijn, het volstaat dat de Kamer van Volksvertegenwoordigers gedaagd wordt als zodanig in de lokalen van het Parlement welke zij betreft, en het exploit aldaar afgegeven in de persoon en ten kantore van haar aangestelde;

Dat aldus de tegen verweerders qualitate qua ingestelde vordering niet regelmatig werd ingespannen;

Overwegende dat van hun eerste besluiten af, verweerders de onontvankelijkheid van de vordering voor zover zij tegen hen gericht is, opgeworpen hebben; dat dit middel het voorbehoud bevestigt van verweerder Van Cauwelaert bij het onderhoor op feiten en vraagpunten, zoals hierboven gezegd; dat, daar de Kamer van Volksvertegenwoordigers in het geding niet werd betrokken, de dagvaarding in haar wezen aangetast is en artikel 173 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering niet van toepassing is;

C. Ten aanzien van het in het geding betrekken van de Staat:

Overwegende dat bij besluiten aanlegger het in het geding betrekken van de Staat wil rechtvaardigen door de noodzakelijkheid de uitvoering na te streven van een tegen verweerders sub 1° en 2° in hun hoedanigheid van Voorzitter der Kamer en quaestoren uitgesproken veroordeling;

Overwegende dat, daar dit betrekken op een eventuele veroordeling steunt, de onontvankelijkheid der vordering voor zover zij tegen verweerders sub 1° en 2° is gericht, de niet-ontvankelijkheid van het betrekken van de Staat, bij gebreke aan voorwerp, teweegbrengt;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Contradictoir rechtsprekende,

I. Verleent akte aan aanlegger dat hij afstand doet van zijn vordering voor zover zij tegen verweerder Hoën gericht is;

II. Verklaart de vordering niet-ontvankelijk voor zover zij tegen de andere verweerders is gericht; wijst aanlegger er van af;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

CORRECTIONELE RECHTBANK TE TONGEREN

14 januari 1956.

Voorzitter: M. Réard.

Rechters: M.M. Winants en Alsteens.

O. M.: M. Cappuyns.

Advocaten: Mrs. Willems en Stas.

Wegverkeer. — Tramspooren. — Hoofdweg ?

Wanneer tramspooren op een speciale bedding gelegen zijn buiten het rijwegdek, is de weg niet hoofdweg (art. 16/2/a van het Verkeersreglement van 8 april 1954).

O. M., Winters en Grammen t/ Winters, Ramakers en Grammen.

Gelet op de hogere beroepen door alle partijen ingesteld tegen het vonnis uitgesproken door de Politie-rechtbank van het kanton Bilzen d.d. 9 december 1955;

Overwegende dat die beroepen regelmatig en tijdig werden ingesteld en derhalve ontvankelijk zijn;

Overwegende dat de weg Genk-Winterslag, gevolgd door beide betichten geen hoofdweg is; dat inderdaad de tramspooren zoals blijkt uit het plan der Politie Genk, op een speciale bedding gelegen zijn buiten het rijwegdek; dat art. 16-2-a van het K.B. van 8.4.1954 uitdrukkelijk bepaalt dat het spoor moet deel uitmaken van de rijweg (zie de woorden «waarin ten minste een spoor ligt»), dat dienvolgens eerste betichte als verplichting had, luidens art. 26-1° van voormeld besluit, te stoppen achter de camion van tweede betichte, toen deze tijdig zijn richtingaanwijzer had aangestoken, en te wachten dat tweede betichte links ingedraaid was;

Overwegende daarenboven dat eerste betichte, luidens art. 22-2°-b van voormeld koninklijk besluit, niet mocht voorbijsteken aan een kruispunt, daar de door hem gevolgde weg geen hoofdweg was;

Overwegende dat de betichting ten laste van tweede betichte gelegd niet bewezen is, dat inderdaad, een andere personenwagen, bestuurd door Gerard André, zich op de rechterkant van de weg bevond, naar de welke tweede betichte links wilde afslaan; dat tweede betichte bijgevolg zich niet naar links kan begeven, vermits hij in dit geval de draai niet kon nemen;

Overwegende eindelijk dat tweede betichte niet moest verwachten dat hij aan kwestig kruispunt ging voorbijgestoken worden;

Overwegende dat op burgerlijk gebied de volledige verantwoordelijkheid van het ongeval in hoofde van eerste betichte berust;

**RECHTBANK VAN KOOPHANDEL
TE ANTWERPEN**

Kortgeding. — 27 mei 1955.

Voorzitter: M. Geurts.

Referendaris: M. Cornet.

Advocaten: Mrs. Schiltz en Luyten.

Ooneerlijke mededinging. — Rechtsmacht van de voorzitter der Rechtbank van Koophandel. — Ongeoorloofd gebruik van telefoonnummers.

Inzake ooneerlijke mededinging handelt de voorzitter van de rechtbank van koophandel niet als rechter in kortgeding, maar ontleent zijn rechtsmacht aan het K.B. van 23 december 1934.

Eigendomsrecht van telefoonnummers bestaat niet.

De gebruikmaking door een firma van de telefoonnummers, tot het gebruik waarvan een concurrerende firma gerechtigd is, is in strijd met de regelmatige gebruiken van de handel.

Verenigde Autocaruitbaters t/Belga-Touring.

Overwegende dat de eis ertoe strekt aan verweerster verbod te horen opleggen de telefoonnummers 23.11.70 en 32.10.92 nog verder in hare uitbating te gebruiken en haar te veroordelen onmiddellijk de vermelding van deze nummers te verwijderen van alle voorwerpen die met hare uitbating verband hebben;

Overwegende dat verweerster de niet ontvankelijkheid van de eis opwerpt stellende dat de eis slechts uitgaat van een paar aangesloten leden en dat de beheerraad geen mandaat zou hebben om de onderwerpelijke eis in te leiden;

dat dit middel niet opgaat; dat het inleiden van de huidige vordering geen bijzondere machtiging van de algemene vergadering vergt (a contrario van de actio pro socio, zie *Novelles, Droit commercial*, III, nr 3.495) en dat verweerster niet voorhoudt dat de in de inleidende dagvaardiging aangeduide personen geen deel uitmaken van de beheerraad zodat de inleidende dagvaardiging regelmatig is (ibid. nr 3.495);

Overwegende dat verweerster insgelijks ten onrechte voorhoudt dat de rechtbank niet zou bevoegd zijn omdat de beoordeling van de eis, volgens haar, vergt dat de rechtbank zou uitspraak doen over het eigendomsrecht van aanlegster over de telefoonnummers beoordeling die volgens haar buiten de bevoegdheid van de Voorzitter in Kortgeding valt;

dat, inderdaad, de voorzitter in zake niet handelt als rechter van het kortgeding; dat, trouwens om de vordering van aanlegster te beoordelen de rechtbank niet noodzakelijk moet uitspraak doen omtrent het eigendomsrecht over de vermelde telefoonnummers; dat er geen sprake kan zijn van een eigendomsrecht over telefoonnummers;

Overwegende dat aanlegster haar eis steunt op de omstandigheid dat zij, zelfs vóór dat zij tot samenwerkende maatschappij werd opgericht, vanwege zekere heer Prinsen het recht bekomen heeft van gebruik te maken van de telefoonnummers die hem door de regie van telefoon toegewezen en vergund geweest waren, namelijk de nummers 32.11.70 en 32.10.92; dat zij deze nummers gebruikt heeft; dat zij in het telefoonboek vanaf 1952 ingeschreven werd met de vermelding van deze nummers; dat zij al hare drukwerken, circulaires, affiches en plakaten met deze nummers voorzien heeft;

dat dit feit niet door verweerster betwist wordt en dat hieruit moet afgeleid worden dat aanlegster feitelijk het genot verworven had van gezegde telefoonnummers; dat zij dus gerechtigd was alhoewel na stichting van de S.V. verzuimd werd de telefoonnummers bij de regie op haar naam te doen brengen, van het aldus verworven gebruik te blijven voortgenieten, hetgeen trouwens geschiedde totdat, na het ontslag van de Heer Prinsen uit zijn dienst bij haar, aanlegster ondervond dat de twee telefoonnummers door verweerster gebezigd werden, en onmiddellijk protesteerde;

dat dergelijk gebruik in tegenstrijd is met het genot dat aanlegster regelmatig verworven had en met de regelmatige gebruiken van de handel;

dat, inderdaad, waar verweerster een handelsbedrijvigheid uitoefent die gelijkaardig is met deze van

aanlegster het gebruik van de zelfde telefoonnummers door verweerster onvermijdelijk voor gevolg moet hebben dat er in de clienteel verwarring ontstaat tussen beide firma's en aldus een toestand wordt teweeg gebracht die schadelijk kan zijn voor aanlegster;

dat dergelijke vaststelling volstaat om de gegrondheid van de vordering van aanlegster te rechtvaardigen alsook van de maatregelen die zij vraagt te bevelen; dat de omstandigheid dat verweerster te goeder trouw gehandeld heeft, zoals zij het voorhoudt, niet voor gevolg heeft aan haar daad het karakter te ontnemen van een daad die strijdig is met de goede gebruiken van de commerciële mededinging;

Om deze Redenen,

zetelend zoals in kortgeding bij toepassing van het K.B. nr 55 van 23 december 1934, verklaren de eis van aanlegster ontvankelijk en gegrond;

leggen dienvolgens verbod op aan verweerster om de telefoonnummers 32.11.70 en 32.10.92 nog verder in hare uitbating te gebruiken; veroordelen verweerster om onmiddellijk de vermelding van deze nummers te verwijderen van alle voorwerpen die met hare uitbating verband houden;

verlenen akte aan aanlegster van haar voorbehoud schadevergoeding te eisen voor de ondertussen reeds opgelopen schade;

veroordelen verweerster tot de kosten des geding, op 470 frank, pleidooirecht inbegrepen;

verklaren ons bevel, behoudende verwijzing tot de kosten uitvoerbaar niettegenstaande beroep en zonder zekerheidsstelling.

NOOT. — Zie in dit nummer het arrest van het Hof van Beroep te Brussel, d.d. 14 december 1955, waarbij bovenstaand vonnis werd bevestigd.

BALIELEVEN

TWEDE VERGADERING DER CONFERENTIE VAN DE JONGE BALIE TE HASSELT

Donderdag 20 november 1956 organiseerde de Conferentie der Jonge Balie te Hasselt haar tweede vergadering.

Voorzitter Mr H. Geyskens opende de vergadering met een welkomwoord te richten aan de aanwezigen en stelde de spreker van deze vergadering voor, nl. Dr P. De Somer. Nadat Mr H. Geyskens de verdiensten van de spreker had onderlijnd, behandelde Professor Dokter P. De Somer het onderwerp: « Alcoholisme en het Strafrecht ».

Op een zeer bevattelijke manier behandelde Dr P. De Somer het probleem van het alcoholisme en het bewijs van het alcoholverbruik in verband met de strafwet. In het eerste deel der spreekbeurt besprak Dr De Somer de methoden om de aanwezigheid van alcohol in het bloed te doseren. Spreker wees op de mogelijke fouten die bij dit onderzoek kunnen gebeuren (bv. gebruik van ether bij het nemen van bloed — fouten begaan in de laboratoria, enz.) Vervolgens besprak Dr De Somer de physiologie van de alcohol en maakte

hij een vergelijking met de urine-onderzoek. De invloed van de alcohol deelde spreker in drie fasen in, nl. opeenvolgend: de verminderde controle (0,5 tot 1,5 cc); de uitschakeling der zelfcontrole (1,5 tot 2,5 cc); om dan ten slotte de zeer hoge dosis van 2,5 tot de dodelijke hoeveelheid als derde fase te bepalen. Spreker wees verder op de weinig objectieve waarde der cijfers en besloot met de concrete toepassing van deze principes in ons Belgisch recht.

Alle aanwezigen hadden met zeer veel aandacht deze zeer interessante en praktische uiteenzetting beluisterd en Dr De Somer mocht een goedkeurend applaus in ontvangst nemen.

Stafhouder Mr Byvoet besloot deze geslaagde vergadering met de spreekbeurt op een geestige wijze te kritiseren, de spreker van harte te bedanken en te feliciteren en nuttige lessen te formuleren.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad, afl. 2, 12 januari 1957:

Mr W. Snijders: « Single-liability » of « cross-liabilities »? — Mr P. A. J. Sophie: Nogmaals: Het onvervreembare pensioen als verhaals-object. — Mr J. W. van Blokland: Beslag, etc. van pensioen in verband met artikel 32 van de pensioen- en spaarfondsenwet.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, n° 4473, 5 januari 1957:

Mr C. H. Beekhuis: Enige problemen met betrekking tot de hypotheek op een onverdeeld aandeel (I). — Mr L. Roeleveld: Fusie en registratierecht.

N° 4474, 12 januari 1957:

Mr C. H. Beekhuis: Enige problemen met betrekking tot de hypotheek op een onverdeeld aandeel (II). — Mr L. J. De Vries: Notariaat en wetswijziging. — Prof. Mr G. de Grooth: Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Verbintenissenrecht 1955 (I).

Journal des Tribunaux, n° 4134, 13 janvier 1957:

E. Reumont: Les Conseils de l'Ordre des avocats et la compétence du conseil d'Etat. — Jurisprudence.

Revue de Droit Intellectuel. — L'ingénieur-conseil, n°s 11-11, octobre 1956:

L. Van Bunnan: La loi du 4 juillet 1956 relative à la protection des dénominations, signes et emblèmes de la Croix-Rouge.

Recueil Dalloz de doctrine de jurisprudence et de législation, 1er cahier, 5 janvier 1957:

Robert Martin: Le pas de porte.